

บทที่ 6

การเป็นเวทีสาธารณะของรายการสนทนารายการเมืองทางวิทยุ

การดำเนินการของสถานีและพื้นที่ในการกระจายเสียงรายการ

ในช่วงการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งทั่วไป 17 พฤศจิกายน 2539 วิทยุกระจายเสียงมีส่วนสร้างความสนใจเรื่องการเลือกตั้ง ดังปรากฏในรายการข่าวและเหตุการณ์ปัจจุบัน สื่อวิทยุได้หันมาเน้นเรื่องเลือกตั้งมีการจัดรายการสนทนาที่เป็นรายการเฉพาะกิจในช่วงเลือกตั้งด้วย รายการวิทยุที่เลือกศึกษา 4 รายการได้แก่ รายการเจาะลึกทั่วไทยทางสถานีวิทยุไอเอ็นเอ็นความถี่ 102.5 MHz, รายการข่าวยามเช้าทางสถานีวิทยุนิวส์แอนด์ทอล์กเอฟเอ็มความถี่ 101 MHz, รายการคุยกันก่อนวันเลือกตั้งทางสถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภาความถี่ 87.5 MHz และรายการเลือกตั้ง'39 ทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จ.กาญจนบุรีความถี่ 558 KHz หากพิจารณาการดำเนินการของทางสถานีและพื้นที่ในการกระจายเสียงรายการสามารถแบ่งได้เป็น 2 ลักษณะคือ

1) รายการจากสถานีวิทยุกระจายเสียงของรัฐ กระจายเสียงเฉพาะพื้นที่

รายการคุยกันก่อนวันเลือกตั้ง เป็นรายการเฉพาะกิจที่กระจายเสียงทางวิทยุรัฐสภาเน้นการรณรงค์เรื่องเลือกตั้งโดยออกอากาศตั้งแต่ยุคสภาถึง 15 พฤศจิกายน พ.ศ.2539 ด้านพื้นที่ในการกระจายเสียงครอบคลุมพื้นที่กรุงเทพฯและปริมณฑล 6 จังหวัดคือ นครปฐม สมุทรปราการ สมุทรสาคร ลพบุรี ปทุมธานีและนนทบุรี จัดเป็นสถานีวิทยุส่วนกลางคือกรุงเทพฯและปริมณฑล

รายการเลือกตั้ง'39 เป็นรายการพิเศษที่จัดขึ้นทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย กรมประชาสัมพันธ์ จ.กาญจนบุรี ซึ่งเป็นสื่อมวลชนของรัฐ กระจายเสียงได้ในพื้นที่ จ.กาญจนบุรี และจังหวัดใกล้เคียงเช่น ราชบุรี สุพรรณบุรี นครปฐม เป็นสถานีวิทยุส่วนภูมิภาค

2) รายการจากสถานีวิทยุกระจายเสียงเอกชน กระจายเสียงทั่วประเทศ*

รายการเจาะลึกทั่วไทย เป็นรายการประจำทางสถานีวิทยุไอเอ็นเอ็น ดำเนินการโดยบริษัท สหสินีมา จำกัด ในเครือสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ ได้รับสัมปทานคลื่นวิทยุ 102.5 MHz จากกองทัพอากาศ (ถูกยกเลิกสัมปทานแล้วเมื่อต้นปี 2540) สถานีวิทยุไอเอ็นเอ็น

สามารถกระจายเสียงทั่วประเทศโดยใช้ระบบสัญญาณผ่านดาวเทียมไปยังสถานีเครือข่าย 28 แห่ง เฉพาะในบางรายการ รายการเจาะลึกทั่วไทยอยู่ในช่วงเวลาที่กระจายเสียงได้เฉพาะในกรุงเทพฯ และปริมณฑล ในช่วงเลือกตั้งกองทัพอากาศต้องการให้รายการมีส่วนร่วมแรงค์เลือกตั้งจึงอนุญาตให้กระจายเสียงรายการในระบบสัญญาณผ่านดาวเทียมได้ทั่วประเทศแต่จำกัดเฉพาะช่วงแถลงนโยบายพรรคการเมือง

รายการข่าวยามเช้า เป็นรายการประจำทางสถานีวิทยุนิวส์แอนด์ทอล์กเอฟเอ็ม ความถี่ 101 MHz ผลิตรายการโดยบริษัทมีเดียพลัส จำกัด ในเครือวิญจักรกรุ๊ป ได้รับสัมปทานคลื่นจากกองบัญชาการทหารสูงสุด สถานีนี้แม้จะตั้งอยู่ในกทม.แต่สามารถกระจายเสียงไปต่างจังหวัดได้ โดยการใช้ระบบเครือข่ายดาวเทียม (satellite network) จากสถานีวิทยุแม่ข่ายไปยังสถานีวิทยุเครือข่าย 24 สถานีทั่วประเทศ ครอบคลุมพื้นที่ 66 จังหวัด** (เอกสารจากบริษัทมีเดียพลัส)

การศึกษารูปแบบและเนื้อหาของรายการจะพิจารณาจากการดำเนินการของสถานี และพื้นที่ในการกระจายเสียงเป็นเกณฑ์ รูปแบบและเนื้อหาของรายการสนทนาทางวิทยุทั้งสี่รายการ คือ รายการคุยกันก่อนวันเลือกตั้ง, รายการเลือกตั้ง'39, รายการเจาะลึกทั่วไทยและรายการข่าวยามเช้า อาจเปรียบเทียบได้ดังในตารางที่ 6.1

* โดยการใช้ระบบสัญญาณผ่านดาวเทียมไปยังสถานีเครือข่ายในต่างจังหวัด

** สถานีวิทยุกระจายเสียงนิวส์แอนด์ทอล์กได้เลิกใช้ระบบการกระจายเสียงผ่านดาวเทียมประมาณเดือนมิถุนายน พ.ศ.2541 เนื่องจากปัญหาในด้านเศรษฐกิจ

ตารางที่ 6.1 แสดงการเปรียบเทียบประเภทรายการ ช่วงเวลา ความยาวและเนื้อหาของรายการสนทนาทางวิทยุ

รายการ	ประเภทรายการ	ช่วงเวลา	ความยาว (นาที)	เนื้อหา	ผู้ดำเนินรายการ
คุยกันก่อนวันเลือกตั้ง	รายการนิตยสารเนื้อหาเน้นเรื่องการเลือกตั้งมีช่วงสนทนากับผู้ฟังรายการ, ช่วงสัมภาษณ์บุคคล, การแถลงนโยบายของนโยบายพรรคการเมือง, เพลงเลือกตั้ง, และเปิดให้ผู้ฟังแสดงความคิดเห็นทางโทรศัพท์	13.00-13.15 น.	15	สนทนากับผู้ฟังและให้ข้อมูลเกี่ยวกับการเลือกตั้ง	เป็นผู้ดำเนินรายการทางสถานีทั้งหมด มีทั้งชายและหญิงดำเนินรายการวันละหนึ่งหรือสองคนคือ คุณนันทวัฒน์ จิตตเกษม คุณสุพรรณิ เสาวรส คุณสุพัชรา พรหมคร คุณนภัสสร อนุทรวสุ คุณณัฐทิพย์ กมลคาม
		13.15-13.30 น.	15	เทปแถลงนโยบายของพรรคการเมืองช่วงที่ 1	
		13.30-13.45 น.	15	สนทนากับประชาชนและให้ข้อมูลเกี่ยวกับการเลือกตั้ง	
		13.45-14.00 น.	15	เทปแถลงนโยบายของพรรคการเมืองช่วงที่ 2	
		13.00-13.30 น.	30	ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการเลือกตั้งแก่ประชาชน	
		13.30-14.00 น.	30	สนทนากับบุคคลและเปิดให้ประชาชนถามคำถามทางโทรศัพท์	
เลือกตั้ง'39	รายการนิตยสารเนื้อหาเน้นในเรื่องเลือกตั้ง มีช่วงสัมภาษณ์บุคคล, การสัมภาษณ์ความคิดเห็นของประชาชนนอกสถานที่หรือ vox pop ช่วงโทรศัพท์แสดงความคิดเห็นจากผู้ฟังและการเปิดเพลงเลือกตั้ง	13.00-13.05 น.	5	รายงานบรรยากาศการรับสมัคร ส.จ.จากศาลากลางจ.กาญจนบุรี	เป็นผู้ดำเนินรายการทางสถานีทั้งหมด ทั้งชายและหญิงสลับกันดำเนินรายการวันละหนึ่งคนคือ คุณมัทธินยา มากสมบุญ คุณอาทิตย์ สุจริตกุล คุณเงินยวง ศักดิ์ไพศาล
		13.05-13.13 น.	8	สัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครอง	
		13.13-13.21 น.	8	สัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครอง	
		13.21-13.30 น.	8	สัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองหรือบุคคลที่เกี่ยวข้อง	
		13.00-13.15 น.	15	สัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองหรือบุคคลที่เกี่ยวข้อง	
		13.15-13.25 น.	10	สัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครอง	
		13.25-13.30 น.	5	ผู้ฟังแสดงความคิดเห็นทางโทรศัพท์ในรายการหรือการสัมภาษณ์ความคิดเห็นของประชาชนนอกสถานที่ (vox pop)	

ตารางที่ 6.1 (ต่อ)

รายการ	ประเภทรายการ	ช่วงเวลา	ความยาว (นาที)	เนื้อหา	ผู้ดำเนินรายการ
เจาะลึกทั่วไทย	รายการสนทนา, สัมภาษณ์และวิเคราะห์ข่าว เน้นสนทนากับบุคคลต่าง ๆ ที่สอดคล้อง กับการเลือกตั้ง	8.00-8.15 น. 8.00-8.30 น. 8.30-8.45 น. 8.45-9.00 น. 9.00-9.15 น. 9.15-9.30 น. 9.30-9.45 น. 9.45-10.00 น.	15 15 15 15 15 15 15 15	ข่าวต้นชั่วโมงของทางสถานี/โฆษณา/สารคดีสั้น ช่วงที่ 1 สัมภาษณ์บุคคลหรือวิเคราะห์ข่าว ข่าวต้นชั่วโมงของทางสถานี/โฆษณา/สารคดีสั้น ช่วงที่ 2 สัมภาษณ์บุคคล ข่าวต้นชั่วโมงของทางสถานี/โฆษณา/สารคดีสั้น ช่วงที่ 3 สนทนากับองค์กรกลาง ข่าวต้นชั่วโมงของทางสถานี/โฆษณา/สารคดีสั้น ช่วงที่ 4 พบโลกสรุปสถานการณ์ในต่างประเทศโดย พิชัย วาสนาส่ง	ผู้ดำเนินรายการประจำจากสถานี ซึ่งเป็นชายสองคนและผู้ดำเนิน รายการรับเชิญจากหนังสือพิมพ์ มติชนอีกสองคนซึ่งสลับกันมา ร่วมสัมภาษณ์บุคคลในรายการนี้ ในแต่ละวันจะมีผู้ดำเนินรายการ ทั้งหมด 2-3 คนคือ คุณพรชัย วีระณรงค์ คุณสำราญ รอดเพชร คุณสมหมาย ปารีจิรัตน์ (มติชน) คุณบุญเลิศ ช้างใหญ่ (มติชน)
ข่าวยามเช้า	รายการข่าวจากหน้าหนังสือพิมพ์ประกอบ ช่วงสัมภาษณ์บุคคลตามกระแสข่าวโดยเน้น บุคคลที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้ง	7.45-8.00 น. 8.00-8.15 น. 8.15-8.30 น. 8.30-8.45 น. 8.45-9.00 น.	15 15 15 15 15	ช่วงที่ 1 รายงานในหน้าหนังสือพิมพ์ เคารพธงชาติ/ข่าวต้นชั่วโมงจากทางสถานี/สารคดีสั้น/โฆษณา ช่วงที่ 2 สัมภาษณ์บุคคล เคารพธงชาติ/ข่าวต้นชั่วโมงจากทางสถานี/สารคดีสั้น/โฆษณา ช่วงที่ 3 รายงานข่าวในหน้าหนังสือพิมพ์	ผู้ดำเนินรายการชายหนึ่งคนและผู้ ดำเนินรายการหญิงหนึ่งคนทำ หน้าที่ดำเนินรายการร่วมกันในแต่ละ วันคือ คุณอวิศา ปกมนตรี คุณเต็มศักดิ์ จารุปราณ

รายการจากสถานีวิทยุกระจายเสียงของรัฐ กระจายเสียงเฉพาะพื้นที่

รายการคุยกันก่อนวันเลือกตั้ง

รูปแบบรายการ

รายการคุยกันก่อนวันเลือกตั้งจัดเป็นรายการประเภทนิตยสารที่มีเนื้อหาสาระทางด้านการเมืองที่เกี่ยวกับการเลือกตั้งประกอบด้วยการสนทนากับบุคคลที่เกี่ยวข้องทางโทรศัพท์และร่วมสนทนาในห้องส่ง การสนทนาทางโทรศัพท์กับผู้ฟังรายการ ช่วงการแถลงนโยบายพรรคการเมือง เพลงเลือกตั้งรายการนี้ออกอากาศทางสถานีวิทยุรัฐสภาความถี่ 87.5 เมกกะเฮิร์ตซ์ อันเป็นสื่อมวลชนของรัฐในฝ่ายนิติบัญญัติโดยสามารถกระจายเสียงได้เฉพาะในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล* ได้แก่ สมุทรปราการ นครปฐม ลพบุรี สมุทรสาคร ปทุมธานี นนทบุรี เป็นรายการเฉพาะกิจที่จัดขึ้นเพื่อส่งเสริมการเลือกตั้งรณรงค์ให้ประชาชนไปใช้สิทธิเลือกตั้งและเป็นสื่อกลางให้ตัวแสดงทางการเมืองเช่น นักการเมือง ผู้สมัครส.ส. องค์กรกลาง, เจ้าหน้าที่รัฐ, เจ้าหน้าที่กรุงเทพฯ และประชาชน ได้มีส่วนร่วม รายการออกอากาศวันจันทร์ถึงวันศุกร์เวลา 13.00-14.00 น. ตั้งแต่ยุบสภาถึงวันที่ 15 พฤศจิกายน พ.ศ.2539 เป็นการออกอากาศเนื้อหารายการตลอดหนึ่งชั่วโมงเต็มโดยไม่มีโฆษณา

ผู้ดำเนินรายการ

ผู้ดำเนินรายการคุยกันก่อนวันเลือกตั้งพบว่าเป็นเจ้าหน้าที่ของสถานีวิทยุรัฐสภา อันได้แก่ คุณณัยวัฒน์ จิตตเกษม, คุณสุพรรณิ เสาวรส, คุณสุพัตรา พรหมสร, คุณณัฐทิพย์ กมลคามและคุณนภัสสร สุนทรวสุซึ่งผู้ดำเนินรายการจะสลับกันมาทำหน้าที่ดำเนินรายการ ในแต่ละวันจะมีผู้ดำเนินรายการ 1-2 คน

* ปัจจุบันสถานีวิทยุรัฐสภาสามารถกระจายเสียงได้ครอบคลุมพื้นที่ในส่วนภูมิภาคโดยการให้บริการสัญญาณผ่านดาวเทียมเชื่อมโยกับสถานีวิทยุ 7 แห่งคือ จ.เชียงใหม่ 106.5 MHz, จ.พิษณุโลก 92.25 MHz, จ.อุบลราชธานี 87.5 MHz, จ.อุตรธานี 87.5 MHz, จ.ระยอง 87.75 MHz, จ.ภูเก็ต 99.25 MHz และ จ.สงขลา 103.25 MHz โดยเริ่มดำเนินการมาตั้งแต่ 5 ธันวาคม พ.ศ.2540 และจะขยายสถานีเพิ่มอีกเป็น 14 สถานีในปลายเดือนกันยายน พ.ศ.2541

ลักษณะการสนทนาในรายการ

การสนทนาในรายการมี 3 ลักษณะคือ ผู้ดำเนินรายการสนทนากับผู้ฟังโดยมีข้อมูลเกี่ยวกับการเลือกตั้งหรือข่าวประชาสัมพันธ์จากหน่วยงานต่าง ๆ ประกอบ ผู้ดำเนินรายการสนทนากับแขกรับเชิญที่เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักการเมือง เจ้าหน้าที่องค์กรกลางทั้งทางโทรศัพท์และร่วมสนทนาในห้องส่งของทางสถานี ลักษณะสุดท้ายผู้ดำเนินรายการเปิดสายโทรศัพท์ให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นในประเด็นเกี่ยวกับการเลือกตั้งหรือถามคำถามแขกรับเชิญที่มาร่วมในรายการ

ช่วงเวลาในรายการ

เนื่องจากรายการคุยกันก่อนวันเลือกตั้งเป็นรายการที่ไม่มีโฆษณา ดังนั้นเวลาในรายการทั้งหมด 60 นาทีจึงใช้ในการสนทนากับประชาชน สนทนากับบุคคลที่เกี่ยวข้องและการให้ผู้ฟังรายการแสดงความคิดเห็นทางโทรศัพท์รวมทั้งการแถลงนโยบายของพรรคการเมือง อย่างไรก็ตามอย่างไรก็ดี ช่วงเวลาในรายการพบว่าไม่ตรงกันทุกวันแต่อาจจะมีบางช่วงที่มีเนื้อหาใกล้เคียงกันดังแสดงในตารางที่ 6.2

ตารางที่ 6.2 เวลา ความยาวและเนื้อหารายการคุยกันก่อนวันเลือกตั้ง

วันที่	เวลา	ความยาว (นาที)	เนื้อหารายการ
15,17 ต.ค.39	13.00-13.30 น.	30	ให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นทางโทรศัพท์, สนทนากับบุคคลที่เกี่ยวข้อง และให้ประชาชนถามคำถามทางโทรศัพท์สายตรง
	13.30-14.00 น.	30	
24 ต.ค.39	13.00-13.30 น.	30	ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการเลือกตั้งแก่ประชาชน, สนทนากับบุคคลและเปิดโอกาสให้ประชาชนถามคำถามทางโทรศัพท์ได้โดยตรง
	13.30-14.00 น.	30	
28,30 ต.ค.39 6 พ.ย.39	13.00-14.00 น.	60	สนทนากับนักการเมืองหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องรวมทั้งให้ประชาชนถามคำถามทางโทรศัพท์ (สัมภาษณ์บุคคลหรือนักการเมือง 2 คนคนละ 30 นาที)
7,11,14,15 พ.ย.39	13.00-13.15 น.	15	ผู้ดำเนินรายการสนทนากับประชาชนและให้ข้อมูลเกี่ยวกับการเลือกตั้ง แถลงนโยบายของพรรคการเมืองช่วงที่ 1 ผู้ดำเนินรายการสนทนากับประชาชนและให้ข้อมูลเกี่ยวกับการเลือกตั้ง แถลงนโยบายของพรรคการเมืองช่วงที่ 2
	13.15-13.30 น.	15	
	13.30-13.45 น.	15	
	13.45-14.00 น.	15	

วิเคราะห์รูปแบบรายการ

รายการคุยกันก่อนวันเลือกตั้งเป็นรายการเฉพาะกิจที่จัดขึ้นทางสถานีวิทยุรัฐสภาซึ่งเป็นสื่อวิทยุของรัฐในฝ่ายนิติบัญญัติ ด้วยลักษณะของสถานีที่ไม่มีโฆษณาทำให้เนื้อหารายการดำเนินไปในเวลาทั้งหมดของรายการคือ 60 นาที ลักษณะเด่นของรายการนี้คือการเปิดโอกาสให้ตัวแสดงทางการเมืองหลายฝ่ายมีส่วนร่วมในรายการเช่น นักการเมือง เจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้ง องค์กรกลางและประชาชน ในการให้ประชาชนมีส่วนร่วมใช้วิธีเปิดสายให้ประชาชนโทรศัพท์มาแสดงความคิดเห็นหรือถามคำถามกับแขกรับเชิญในรายการโดยตรง ซึ่งทางรายการไม่มีข้อจำกัดด้านเวลาของการแสดงความคิดเห็นหรือถามคำถาม การมีส่วนร่วมของตัวแสดงทางการเมืองอื่นที่นอกเหนือจากประชาชน รายการใช้เวลาในการสนทนา 30 นาที เป็นที่น่าสังเกตว่าตัวแสดงทางการเมืองที่เป็นนักการเมืองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งจะได้รับการเปิดเผยชื่อ ตำแหน่งและองค์กรอย่างชัดเจน ในขณะที่ประชาชนทั่วไปไม่ได้เน้นความสำคัญในเรื่องนี้มากนัก โดยไม่มีการแจ้งชื่อและนามสกุลเป็นเพียงการใช้ชื่อเล่นหรือชื่อจริงตามความต้องการของผู้ที่โทรศัพท์เข้ามาเท่านั้น ด้านผู้ดำเนินรายการคุยกันก่อนวันเลือกตั้งเป็นเจ้าหน้าที่ของทางสถานีวิทยุรัฐสภามีทั้งชายและหญิงหมุนเวียนมาดำเนินรายการ ทั้งนี้บทบาทในการดำเนินรายการอยู่ที่ผู้ดำเนินรายการหญิงมากกว่าชายแสดงให้เห็นว่าไม่จำกัดบทบาทของผู้หญิงในเรื่องการเมือง

รูปแบบวาทกรรมในรายการคุยกันก่อนวันเลือกตั้งมีลักษณะที่ผสมผสานทั้งการสนทนาแบบเป็นกันเองระหว่างผู้ดำเนินรายการกับประชาชนที่ฟังรายการ ทั้งการพูดคุยผ่านทางทางโทรศัพท์และการพูดคุยผ่านทางรายการ ประชาชนที่โทรศัพท์มาในรายการแสดงความคิดเห็นได้แย้งกับผู้ดำเนินรายการได้ นอกจากนี้มีการนำเสนอด้วยคำขวัญจากกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย, เพลงสากลและเพลงพื้นบ้าน ที่มีเนื้อหาเชิญชวนให้ไปเลือกตั้งโดยไม่ขายเสียง รวมทั้งวาทกรรมจากผู้ดำเนินรายการในการรณรงค์ให้ประชาชนไปเลือกตั้งและร่วมทลายผลเลือกตั้งกับรายการ

เนื้อหารายการ

เนื้อหารายการได้ศึกษาจากรายการที่บันทึกเทปไว้รวม 10 ตอนคือวันที่ 15, 17, 24, 28, 30 ตุลาคม และ 6, 7, 11, 14, 15 พฤศจิกายน 2539 (ดูเนื้อหารายการได้ในภาคผนวก ข)

วิเคราะห์เนื้อหารายการ

ตัวแสดงทางการเมืองในรายการ

ตัวแสดงทางการเมือง (political actor) ที่มีโอกาสร่วมรายการตามลำดับความสำคัญ ประกอบด้วย 1) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเลือกตั้งได้แก่ เจ้าหน้าที่ตำรวจ เจ้าหน้าที่กรุงเทพมหานคร และองค์กรกลาง 2) พรรคการเมืองและผู้สมัครส.ส.ของพรรค 3) ประชาชน ดังในตารางที่ 6.3

ตารางที่ 6.3 แสดงการจำแนกบุคคล, สถานภาพและการมีส่วนร่วมของตัวแสดงทางการเมืองในรายการคุยกันก่อนวันเลือกตั้ง

วันที่	ตัวแสดงทางการเมือง	ชื่อ	ตำแหน่งและองค์กร	การมีส่วนร่วมในรายการ
15 ต.ค. 39	สื่อมวลชน สื่อมวลชน ประชาชน ประชาชน ประชาชน เจ้าหน้าที่รัฐ	คุณนัชวิวัฒน์ จิตตเกษม คุณสุพรรณิ เสาเวรส 1) นายประเสริฐ 2) นายศุภกิจ 3) น. ส.จ.กรีก คุณวราธรวิไล พรหมลักษณ์	เจ้าหน้าที่สถานีวิทยุรัฐสภา เจ้าหน้าที่สถานีวิทยุรัฐสภา - - - ผู้ดำเนินการเขตคู่สี่	ผู้สัมภาษณ์ ผู้สัมภาษณ์ ผู้แสดงความคิดเห็น ผู้แสดงความคิดเห็น ผู้ถามคำถาม ผู้ให้สัมภาษณ์
17 ต.ค. 39	สื่อมวลชน สื่อมวลชน ประชาชน ประชาชน ประชาชน ประชาชน ประชาชน เจ้าหน้าที่รัฐ	คุณสุพรรณิ เสาเวรส คุณศุภัตรา พรหมศร 1) น. ส. คำ 2) นายประมุข 3) นายพิสันต์ 4) นายธวัชชัย 5) นายศุภกิจ 6) นายสิริกาญจน์ พล.ต.ท.ส้าง นูนนาค	เจ้าหน้าที่สถานีวิทยุรัฐสภา เจ้าหน้าที่สถานีวิทยุรัฐสภา - - - - - รองอธิบดีกรมตำรวจ	ผู้สัมภาษณ์ ผู้สัมภาษณ์ ผู้แสดงความคิดเห็น ผู้แสดงความคิดเห็น ผู้แสดงความคิดเห็น ผู้แสดงความคิดเห็น ผู้แสดงความคิดเห็น ผู้ให้สัมภาษณ์
24 ต.ค. 39	สื่อมวลชน สื่อมวลชน องค์กรกลาง	คุณสุพรรณิ เสาเวรส คุณศุภัตรา พรหมศร ดร.โคทม อาริยา	เจ้าหน้าที่สถานีวิทยุรัฐสภา เจ้าหน้าที่สถานีวิทยุรัฐสภา เลขานุการองค์กรกลาง	ผู้สัมภาษณ์ ผู้สัมภาษณ์ ผู้ให้สัมภาษณ์

*ชื่อประชาชนที่โทรศัพท์มาแสดงความคิดเห็นหรือถามคำถามนั้นเป็นเพียงชื่อเล่นหรือชื่อจริงที่ไม่มีนามสกุล เนื่องจากผู้ดำเนินรายการได้เน้นความสำคัญในเรื่องดังกล่าว

ตารางที่ 6.3 (ต่อ)

วันที่	ตัวแสดงทางการเมือง	ชื่อ	ตำแหน่งและองค์กร	การมีส่วนร่วมในรายการ
28 ต.ค.39	สื่อมวลชน สื่อมวลชน นักการเมือง นักการเมือง ประชาชน ประชาชน ประชาชน ประชาชน ประชาชน ประชาชน ประชาชน	คุณสุพรรณิ เสาวรส คุณสุพัตรา พรหมกร 1)นายชิน หับพลี 2)นายพัชระ ขวงประสิทธิ์ 1)นายพรพัฒน์ 2)นายวิชัย 3)นายประเสริฐ 4)ชายไม่ทราบชื่อ 5)นายทัศนัย 6)นายสกุล 7)นางวิภาพร	เจ้าหน้าที่สถานีวิทยุรัฐสภา เจ้าหน้าที่สถานีวิทยุรัฐสภา หัวหน้าพรรคแรงงานไทย รองหัวหน้าพรรค เสรีประชาธิปไตย - - - - - - -	ผู้สัมภาษณ์ ผู้สัมภาษณ์ ผู้ให้สัมภาษณ์ ผู้ให้สัมภาษณ์ ผู้ถามคำถาม ผู้ถามคำถาม ผู้ถามคำถาม ผู้แสดงความคิดเห็น ผู้ถามคำถาม ผู้แสดงความคิดเห็น ผู้ถามคำถาม
30 ต.ค.39	สื่อมวลชน องค์กรกลาง องค์กรกลาง ประชาชน ประชาชน ประชาชน ประชาชน	คุณณัฐทิพย์ กมลคาม 1)นายพิภพ ธงไชย 2)นายวรินทร์ เทียมจรัส 1)นายวิรุทธ์ 2)นายจักรพงษ์ 3)น.ส. สุทิน 4)นายประเสริฐ	เจ้าหน้าที่สถานีวิทยุรัฐสภา ประธานฝ่ายรณรงค์และเผยแพร่ รองประธานคณะกรรมการรับแจ้งเหตุ - - - -	ผู้สัมภาษณ์ ผู้ให้สัมภาษณ์ ผู้ให้สัมภาษณ์ ผู้ถามคำถาม ถามคำถาม ผู้แจ้งการทุจริต ผู้แจ้งการทุจริต
6 พ.ย.39	สื่อมวลชน นักการเมือง ประชาชน ประชาชน ประชาชน ประชาชน ประชาชน	คุณณัฐทิพย์ กมลคาม นายห้างทอง ธรรมวิณะ 1)นายศักดิ์สิทธิ์ 2)นายธีรณัย 3)คุณทัศนัย 4)นายชัชไชโย 5)คุณวาสนา	เจ้าหน้าที่สถานีวิทยุรัฐสภา ผู้สมัครพรรคประชากรไทย กทม. - - - - -	ผู้สัมภาษณ์ ผู้ให้สัมภาษณ์ ผู้ถามคำถาม ผู้ถามคำถาม ผู้ถามคำถาม ผู้ถามคำถาม ผู้ถามคำถาม
7 พ.ย.39	สื่อมวลชน สื่อมวลชน นักการเมือง -	คุณนัยวัฒน์ จิตตเกษม คุณสุพรรณิ เสาวรส ตัวแทนพรรคประชาธิปัตย์ ตัวแทนพรรคชาติไทย	เจ้าหน้าที่สถานีวิทยุรัฐสภา เจ้าหน้าที่สถานีวิทยุรัฐสภา หัวหน้าพรรค -	ผู้สัมภาษณ์ ผู้สัมภาษณ์ แถลงนโยบาย แถลงนโยบาย
11 พ.ย.39	สื่อมวลชน สื่อมวลชน นักการเมือง นักการเมือง	คุณสุพรรณิ เสาวรส คุณสุพัตรา พรหมกร ตัวแทนพรรคเสรีประชาธิปไตย ตัวแทนพรรคพลังธรรม	เจ้าหน้าที่สถานีวิทยุรัฐสภา เจ้าหน้าที่สถานีวิทยุรัฐสภา รองหัวหน้าพรรค หัวหน้าพรรค	ผู้สัมภาษณ์ ผู้สัมภาษณ์ แถลงนโยบาย แถลงนโยบาย

ตารางที่ 6.3 (ต่อ)

วันที่	ตัวแสดงทางการเมือง	ชื่อ	ตำแหน่งและองค์กร	การมีส่วนร่วมในรายการ
14 พ.ย.39	สื่อมวลชน สื่อมวลชน นักการเมือง นักการเมือง	คุณสุภัทรา พรหมศิริ คุณณัฐทิพย์ กมลคาน ตัวแทนพรรคแรงงานไทย ตัวแทนพรรคไท	เจ้าหน้าที่สถานีวิทยุรัฐสภา เจ้าหน้าที่สถานีวิทยุรัฐสภา หัวหน้าพรรค -	ผู้สัมภาษณ์ ผู้สัมภาษณ์ แถลงนโยบาย แถลงนโยบาย
15 พ.ย.39	สื่อมวลชน นักการเมือง เจ้าหน้าที่รัฐ เจ้าหน้าที่รัฐ	นภัสสร ตุนทรวตุ พรรคความหวังใหม่ นายประวิทย์ ทองภูเบศร์ ร.ต.อ.เกรียงศักดิ์ โลหะชาละ	เจ้าหน้าที่สถานีวิทยุรัฐสภา ที่ปรึกษาพรรค ผู้อำนวยการเขตจตุจักร รองปลัดกรุงเทพฯ ฯ	ผู้สัมภาษณ์ แถลงนโยบาย ให้สัมภาษณ์ ให้สัมภาษณ์

ตัวแสดงทางการเมืองที่มีโอกาสใช้พื้นที่ในรายการมากที่สุดคือเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเลือกตั้ง เช่น ผู้อำนวยการเขตบางเขตในกรุงเทพฯ., รองปลัดกรุงเทพฯ., รองอธิบดีกรมตำรวจ, เลขานุการองค์รากลาง, ประธานฝ่ายธรรมรงค์และเผยแพร่, รองประธานคณะทำงานรับแจ้งเหตุ นำสนใจว่าตัวแสดงทางการเมืองส่วนหนึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ระดับสูงของกรุงเทพฯ. ทั้งนี้เนื่องจากสถานีวิทยุรัฐสภาเป็นสถานีวิทยุในสวนกลาง ดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่จะต้องรายงานความเคลื่อนไหวในเตรียมการเลือกตั้งของกรุงเทพฯ. ด้วย

นักการเมืองและพรรคการเมือง นักการเมืองที่มีโอกาสร่วมในรายการเช่น นายห้างทองธรรมวัฒน์ ผู้สมัครพรรคประชากรไทย, นายชิน ทับพลี หัวหน้าพรรคแรงงานไทย, นายพิชระยวงประสิทธิ์รองหัวหน้าพรรคเสรีประชาธิปไตย เป็นที่น่าสังเกตว่าพรรคการเมืองเล็กก็มีโอกาสได้ใช้พื้นที่ในสื่อวิทยุ ด้านพรรคการเมืองทางรายการได้กำหนดรูปแบบการมีส่วนร่วมเป็นการแถลงนโยบายด้วยเทป โดยจัดสรรเวลาให้แก่ทุกพรรคมาแถลงนโยบายโดยต้องจัดทำเป็นเทปความยาว 9 นาที ออกอากาศหมุนเวียนกันไปทุกพรรคทั้งนี้เป็นนโยบายของสถานีที่ต้องการส่งเสริมการปกครองในระบอบประชาธิปไตย พรรคการเมืองที่ส่งเทปแถลงนโยบาย เช่น พรรคประชาธิปไตย พรรคความหวังใหม่ พรรคชาติไทย พรรคพลังธรรม พรรคไท เป็นต้น

ประชาชน ประชาชนมีโอกาสร่วมในรายการได้โดยตรงจากการโทรศัพท์เข้ามาในรายการสามารถแสดงความคิดเห็นในช่วงที่ผู้ดำเนินรายการเปิดโอกาสรวมทั้งการถามคำถามกับนักการเมืองและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้ง ส่วนใหญ่เป็นประชาชนในกรุงเทพฯ. และจังหวัดใกล้เคียงเช่น นครปฐม ปทุมธานี ประชาชนที่สนใจร่วมในรายการมีทั้งชายและหญิงแต่ปริมาณของผู้ชายจะมากกว่าผู้หญิง

ประเด็นเนื้อหาในรายการ

หากพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแสดงทางการเมืองและประเด็นเนื้อหาที่ปรากฏในรายการพบว่ามีความเชื่อมโยงกัน โดยสามารถจัดกลุ่มประเด็นเนื้อหาได้ 4 ประเด็นคือ การให้ข้อมูลเกี่ยวกับการเลือกตั้ง, การให้ข้อมูลเกี่ยวกับนโยบายพรรคการเมือง, การเชิญชวนประชาชนไปเลือกตั้งและความคิดเห็นเกี่ยวกับการเลือกตั้ง

1) การให้ข้อมูลเกี่ยวกับการเลือกตั้ง ในประเด็นนี้มาจากผู้ดำเนินรายการมากที่สุด โดยเป็นการให้ข้อมูลที่ส่งเสริมสนับสนุนนโยบายของกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย เช่น การเชิญชวนประชาชนให้ไปใช้สิทธิ์เลือกตั้ง ไม่ขายเสียง แนะนำขั้นตอนและวิธีการเลือกตั้งที่ถูกต้องซึ่งเป็นการใช้ข้อมูลแก่ประชาชนในการเตรียมตัวก่อนไปใช้สิทธิ์ บัตรที่จะนำไปแสดงตนในการลงคะแนน นอกจากนี้ยังมีการให้ข้อมูลในเรื่องทั่วไป สถิติด้านคุณสมบัติของส.ส. ในการเลือกตั้งที่ผ่านมา ข้อมูลเกี่ยวกับการเลือกตั้งจากหน่วยงานของกทม.ที่เป็นผู้จัดการเลือกตั้ง เช่น ผู้อำนวยการเขต รong ปลัดกรุงเทพฯ โดยเนื้อหาจะเป็นเรื่องที่แสดงถึงความพร้อมในการเลือกตั้ง การตั้งเป้าหมายด้านจำนวนผู้มาใช้สิทธิ์ของกรุงเทพฯ ส่วนเจ้าหน้าที่สำรวจเป็นการให้ข้อมูลด้านการรักษาความปลอดภัยและความสงบเรียบร้อยก่อนและหลังการเลือกตั้ง ด้านองค์กรกลางเน้นที่การปลุกจิตสำนึกและเรียกร้องให้ประชาชนมีส่วนร่วมสอดคล้องการเลือกตั้ง รณรงค์ให้ประชาชนไปใช้สิทธิ์โดยไม่ขายเสียง

2) การให้ข้อมูลเกี่ยวกับนโยบายของพรรคการเมือง ประเด็นนี้พบว่ามาจากการแถลงนโยบายในรูปแบบเทปความยาว 9 นาทีและการซักถามนโยบายจากแขกรับเชิญที่เป็นนักการเมืองที่มาร่วมรายการ เน้นนโยบายต่อพื้นที่ที่ลงเลือกตั้งโดยเฉพาะในกรุงเทพฯ เช่น ในรายการที่สัมภาษณ์นายห้างทอง ธรรมวัฒน์ผู้สมัครพรรคประชากรไทยเขต 12 นโยบายของพรรคในภาพรวมเช่น ในรายการที่สัมภาษณ์หัวหน้าพรรคแรงงานไทยและหัวหน้าพรรคเสรีประชาธิปไตย

3) การเชิญชวนให้ประชาชนไปเลือกตั้ง ประเด็นนี้ปรากฏทั้งการนำเสนอของสื่อมวลชน หน่วยงานของรัฐที่มาร่วมรายการ องค์กรกลางซึ่งต่างฝ่ายต่างก็พยายามโน้มน้าวให้ประชาชนไปใช้สิทธิ์เลือกตั้ง โดยเน้นที่การเลือกตั้งอย่างบริสุทธิ์ยุติธรรมไม่ขายเสียง ในส่วนของวิทยุรัฐสภามีการจัดกิจกรรมพิเศษคือ ให้ประชาชนร่วมทายผลการเลือกตั้งและมีการประชาสัมพันธ์ในประเด็นนี้ตลอดเวลาในรายการ

4) ความคิดเห็นเกี่ยวกับการเลือกตั้ง ในประเด็นนี้มาจากตัวแสดงทางการเมืองที่เป็นประชาชนทั่วไป ร่วมแสดงความคิดเห็นในรายการทางโทรศัพท์ เป็นการแสดงความคิดเห็นในฐานะผู้ที่มีสิทธิ์เลือกตั้งและประชาชนทั่วไปเรื่องระบบการเลือกตั้ง เช่น วิวัฒนาการส.ส.ควรร

เลือกเป็นพรรคหรือเป็นบุคคล ลักษณะของส.ส.ที่ดี เรื่องการซื้อเสียง การทุจริตของนักการเมือง การแสดงความเห็นในเรื่องให้คนภายนอกมาบริหารงานหรือความสนใจอยากทราบนโยบายด้านการปฏิรูปการเมืองของพรรคการเมืองรวมทั้งความเห็นเกี่ยวกับการปรับปรุงระบบการเมือง

กระบวนการกำหนดประเด็นในรายการ

ในรายการคุยกันก่อนวันเลือกตั้งสื่อวิทยุแสดงบทบาทในการเสนอประเด็นเกี่ยวกับการเชิญชวนประชาชนให้ไปเลือกตั้ง ให้ข้อมูลเกี่ยวกับขั้นตอนและวิธีการเลือกตั้งที่ถูกต้องในลักษณะการสนทนากับผู้ฟังรายการ อย่างไรก็ตามสื่อมวลชนได้ให้บทบาทกับเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเลือกตั้งในการนำประเด็นการเตรียมความพร้อมในการจัดการเลือกตั้งและขั้นตอนของการใช้สิทธิ โดยมีเนื้อหาที่สอดคล้องเป็นไปในทางที่สนองนโยบายของกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ด้านองค์กรกลางได้เสนอวาระในเรื่องการเรียกร้องให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการเลือกตั้ง โดยการไปใช้สิทธิและช่วยป้องปรามการทุจริตเลือกตั้งและเน้นในเรื่องการรักษาระบบการเลือกตั้งให้บริสุทธิ์ยุติธรรม สำหรับเสนอประเด็นจากประชาชนพบว่าเป็นไปตามหัวข้อที่สื่อวิทยุกำหนดขึ้น เช่น วิธีการเลือกส.ส. คุณลักษณะของส.ส.ที่ดี และความคิดเห็นเกี่ยวกับการเลือกตั้งอื่น ๆ ภาพรวมของรายการคุยกันก่อนวันเลือกตั้งทางสถานีวิทยุรัฐสภา สื่อมวลชนทำหน้าที่เป็นช่องทางในการสื่อสารให้หลายฝ่าย โดยยึดนโยบายของกระทรวงมหาดไทยเป็นหลัก

รายการเลือกตั้ง'39

รูปแบบรายการ

รายการเลือกตั้ง'39 เป็นโครงการประชาสัมพันธ์การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 17 พฤศจิกายน 2539 ของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยจังหวัดกาญจนบุรี ความถี่ 558 กิโลเฮิร์ตซ์ ในฐานะที่เป็นสื่อมวลชนของรัฐและเป็นหน่วยงานหลักที่มีหน้าที่โดยตรงในการเผยแพร่ข่าวสารและประชาสัมพันธ์การเลือกตั้งทั่วไปให้แก่ประชาชนในจ.กาญจนบุรีและจังหวัดใกล้เคียงเช่น สุพรรณบุรี ราชบุรี นครปฐม โดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อเผยแพร่ข่าวสารการเลือกตั้งส.ส.ให้แก่ประชาชนในเขตจังหวัดกาญจนบุรีและใกล้เคียงทราบอย่างแพร่หลายและต่อเนื่อง
2. เพื่อรณรงค์ให้ประชาชนไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งและใช้สิทธิเลือกตั้งอย่างถูกต้อง
3. เพื่อรณรงค์ต่อต้านการซื้อสิทธิขายเสียงและส่งเสริมให้เกิดการเลือกตั้งที่บริสุทธิ์ยุติธรรม
4. เพื่อรายงานผลการเลือกตั้งให้ประชาชนทราบอย่างรวดเร็วและถูกต้อง

รายการเลือกตั้ง'39 เป็นรายการประเภทย่อยที่เน้นเนื้อหาเกี่ยวกับการเลือกตั้งประกอบด้วยเนื้อหาในช่วงต่าง ๆ คือการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองในจังหวัดและบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้อง โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์ทางโทรศัพท์หรือส่งผู้สื่อข่าวไปสัมภาษณ์ การส่งเจ้าหน้าที่ไปสัมภาษณ์นอกสถานที่เพื่อถามความคิดเห็นประชาชนเกี่ยวกับการเลือกตั้ง (vox pop) การเปิดช่วงเวลาให้ประชาชนโทรศัพท์แสดงความคิดเห็นในรายการ รวมทั้งเปิดเพลงเลือกตั้ง ออกอากาศตั้งแต่ 21 ตุลาคม ถึง 15 พฤศจิกายน พ.ศ.2539 ทุกวันจันทร์ถึงวันศุกร์เวลา 13.00-13.30 น. รวมเวลาในการออกอากาศครั้งละ 30 นาที โดยไม่มีโฆษณาครั้งรายการ

ผู้ดำเนินรายการ

ผู้ดำเนินรายการเลือกตั้ง'39 เป็นเจ้าหน้าที่ของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดกาญจนบุรี ผู้ที่ทำหน้าที่ดำเนินรายการในห้องส่งของสถานีคือ คุณมัทธินยา มากสมบุญณ์, คุณอาทิตย์ สุจริตกุลและคุณเงินยวง ศักดิ์ไพศาล สลับกันมาทำหน้าที่ดำเนินรายการ

ลักษณะการสนทนาในรายการ

รายการเลือกตั้ง'39 ประกอบด้วยการสัมภาษณ์ทางโทรศัพท์แก่รับเชิญ การสัมภาษณ์ประชาชน (vox pop) ที่มีสิทธิ์เลือกตั้ง นักเรียน-นักศึกษา การรายงานโดยผู้สื่อข่าวของทางสถานี และการแสดงความคิดเห็นทางโทรศัพท์จากประชาชน

ช่วงเวลาในรายการ

รายการเลือกตั้ง'39 เป็นรายการที่ไม่มีโฆษณา ดังนั้นเวลา 30 นาทีในรายการจึงใช้ไปในช่วงต่าง ๆ ดังในตารางที่ 6.4

ตารางที่ 6.4 เวลา ความยาวและเนื้อหาของรายการเลือกตั้ง'39

วันที่	เวลา	ความยาว (นาที)	เนื้อหาของรายการ
21,23,25 ค.ค.39	13.00-13.05 น.	5	รายงานบรรยากาศการรับสมัครส.ส.จากศาลากลางจังหวัดกาญจนบุรี
	13.05-13.13 น.	8	สัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครอง
	13.13-13.21 น.	8	สัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครอง
	13.21-13.30 น.	8	สัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองหรือบุคคลที่เกี่ยวข้อง
28,30 ค.ค.39 1.4,6,7,11,13, 15 พ.ย.39	13.00-13.15 น.	15	สัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองหรือบุคคลที่เกี่ยวข้อง
	13.15-13.25 น.	10	สัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครอง
	13.25-13.30 น.	5	ประชาชนแสดงความคิดเห็นทางโทรศัพท์ในรายการหรือ การสัมภาษณ์ความคิดเห็นประชาชนนอกสถานที่ (vox pop)

หมายเหตุ: ลำดับในการสัมภาษณ์อาจมีการสลับที่ได้และในบางวันมีการเปิดเพลงเกี่ยวกับการเลือกตั้งที่กรมการปกครองจัดทำขึ้น

วิเคราะห์รูปแบบรายการ

รายการเลือกตั้ง'39 เป็นรายการเฉพาะกิจที่จัดขึ้นช่วงก่อนการเลือกตั้งของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จ.กาญจนบุรี จากการดำเนินการของสถานีที่เป็นสื่อมวลชนของรัฐ ทำให้มีผลต่อรูปแบบรายการคือเป็นรายการที่ไม่มีโฆษณา เนื้อหารายการในแต่ละวันสามารถดำเนินไปในเวลา 30 นาที รูปแบบเป็นรายการนิตยสารมีช่วงการสัมภาษณ์บุคคล สัมภาษณ์ประชาชนและการแสดงความคิดเห็นทางโทรศัพท์ รูปแบบนี้น่าสนใจแต่ในรายละเอียดพบว่า

การสัมภาษณ์บุคคล รายการเน้นเป็นเวทีให้เจ้าหน้าที่ที่จัดการเลือกตั้งของ จ.กาญจนบุรี ได้ชี้แจงความพร้อมในการเลือกตั้ง ดังนั้นจึงส่งผลต่อแขกรับเชิญที่มาร่วมในรายการ โดยเป็นเจ้าหน้าที่ระดับสูงเช่น ผู้ว่าราชการจังหวัด รองผู้ว่าราชการจังหวัด ปลัดจังหวัด อัยการจังหวัด นายอำเภอ ทุกอำเภอในจังหวัดกาญจนบุรี ทำให้วาทกรรมในรายการจากการสนทนาจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ

เวลาที่ใช้ในการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นถึงการจัดลำดับความสำคัญที่ต่างกัน โดยในการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ของรัฐใช้เวลาในรายการมากถึง 15-25 นาที การสัมภาษณ์ประชาชน ใช้เวลาไม่เกิน 5 นาที การแสดงความคิดเห็นทางโทรศัพท์ไม่ได้ทำทุกวันที่มีการออกอากาศ หากเปิดสายโทรศัพท์จะให้ประชาชนโทรศัพท์เข้ามาเพียง 1-2 รายเท่านั้น ผู้ดำเนินรายการพบว่าเป็นเจ้าหน้าที่สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จ.กาญจนบุรี การสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ดำเนินรายการจะแสดงออกถึงความเคารพและการให้เกิดจิตจากภาษาที่ใช้ในการสัมภาษณ์ รวมทั้งมีการแจ้งตำแหน่งและองค์กรชัดเจนทุกครั้ง ในขณะเดียวกันเมื่อเปรียบเทียบกับประชาชนที่แสดงความคิดเห็นจากการ vox pop พบว่าไม่ทราบแม้แต่ชื่อของผู้แสดงความคิดเห็นซึ่งต่างอย่างเห็นได้ชัดระหว่างตัวแสดงทางการเมืองทั้งสอง

หากวิเคราะห์รูปแบบวาทกรรมในรายการพบว่า วาทกรรมหลักมาจากเจ้าหน้าที่ปกครองของทางจังหวัดที่เป็นผู้ให้สัมภาษณ์ มีการนำเสนอในรูปแบบการรายงานหรือสนทนาในระดับที่เป็นทางการ ส่วนแนวคำถามจากสื่อมวลชนพบว่า เป็นประเด็นที่ไม่ต่างกันและเสนอคำถามด้วยความสุภาพอ่อนน้อม นอกจากนี้ในรายการมีการนำเสนอด้วยคำขวัญ บทกลอนที่มีเนื้อหาเชิญชวนให้ประชาชนไปเลือกตั้งด้วย

เนื้อหารายการ

รายการเลือกตั้ง'39 วิเคราะห์จากเนื้อหารายการที่ได้บันทึกเทปไว้รวม 12 ตอนคือ วันที่ 21, 23, 25, 28, 30 ตุลาคม และ 1, 4, 6, 7, 11, 13, 15 พฤศจิกายน พ.ศ.2539 (ดูเนื้อหารายการได้ในภาคผนวก ข)

วิเคราะห์เนื้อหารายการ

ตัวแสดงการเมืองในรายการ

จากเนื้อหารายการเลือกตั้ง'39 พบว่าตัวแสดงทางการเมืองในรายการมี 3 กลุ่ม โดยเรียงตามการจัดลำดับความสำคัญคือ 1) ข้าราชการซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองของรัฐ เจ้าหน้าที่ตำรวจ 2) องค์กรกลาง พระสงฆ์ ครู 3) ประชาชนทั่วไป ดังข้อมูลที่แสดงในตารางที่ 6.5

ตารางที่ 6.5 แสดงการจำแนกบุคคล, สถานภาพและการมีส่วนร่วมของตัวแสดงทางการเมืองในรายการเลือกตั้ง'39

วันที่	ตัวแสดงทางการเมือง	ชื่อ	ตำแหน่งและองค์กร	การมีส่วนร่วมในรายการ
21 ต.ค.39	สื่อมวลชน ข้าราชการ ข้าราชการ	คุณอาทิตย์ สุจริตกุล นายสุชาญ ปงเหนือ นายสมชาย ไชวรินทร์	เจ้าหน้าที่สวท.จ.กาญจนบุรี ผวจ.กาญจนบุรี นายอำเภอท่าม่วง	ผู้สัมภาษณ์ ผู้ให้สัมภาษณ์ ผู้ให้สัมภาษณ์
23 ต.ค.39	สื่อมวลชน ข้าราชการ ข้าราชการ ข้าราชการ	คุณอาทิตย์ สุจริตกุล นายไวทยา อึ้งภากรณ์ นายเทิดศักดิ์ วรรณสุต พ.ต.ท.ทรงพล วงศ์ทองคำ	เจ้าหน้าที่สวท.จ.กาญจนบุรี รองผวจ.กาญจนบุรี ปลัด จ.กาญจนบุรี รองผกก.หน.สถานีตำรวจภูธร อ.ท่าม่วง	ผู้สัมภาษณ์ ผู้ให้สัมภาษณ์ ผู้ให้สัมภาษณ์ ผู้ให้สัมภาษณ์
25 ต.ค.39	สื่อมวลชน ข้าราชการ ข้าราชการ	คุณอาทิตย์ สุจริตกุล นายสุชาญ ปงเหนือ นายวิจารณ์ ผดุงวิทย์	เจ้าหน้าที่สวท.จ.กาญจนบุรี ผวจ.กาญจนบุรี นายอำเภอบ่อพลอย	ผู้สัมภาษณ์ ผู้ให้สัมภาษณ์ ผู้ให้สัมภาษณ์
28 ต.ค.39	สื่อมวลชน ข้าราชการ ประชาชน องค์กรกลาง	คุณมีทณิษา มากสมบูรณ์ นายมานพ วีระอาชากุล หญิง 1 คน ศศ.สนธิ์ ชุนดี	เจ้าหน้าที่สวท.จ.กาญจนบุรี นายอำเภอศรีสวัสดิ์ - ประธานองค์กรกลาง จ.กาญจนบุรี	ผู้สัมภาษณ์ ผู้ให้สัมภาษณ์ ผู้แสดงความคิดเห็น ผู้ให้สัมภาษณ์
30 ต.ค.39	สื่อมวลชน ข้าราชการ ข้าราชการ ประชาชน	คุณอาทิตย์ สุจริตกุล นายเทิดศักดิ์ วรรณสุต นายพิทักษ์ สาเขต ชาย 3 คนหญิง 3 คน อาชีพข้าราชการ	เจ้าหน้าที่สวท.จ.กาญจนบุรี ปลัด จ.กาญจนบุรี นายอำเภอเมือง -	ผู้สัมภาษณ์ ผู้ให้สัมภาษณ์ ผู้ให้สัมภาษณ์ ผู้แสดงความคิดเห็น

ตารางที่ 6.5 (ต่อ)

วันที่	ตัวแสดงทางการเมือง	ชื่อ	ตำแหน่งและองค์กร	การมีส่วนร่วมในรายการ
1 พ.ย.39	สื่อมวลชน ข้าราชการ ข้าราชการ ประชาชน	คุณมัทธยา มากสมบูรณ์ นายสุชาญ ปงเหนือ นายปรีชา พรหมสุรินทร์ หญิง 1 คน	เจ้าหน้าที่สวท.จ.กาญจนบุรี ผวจ.กาญจนบุรี นายอำเภอท่ามะกา -	ผู้สัมภาษณ์ ผู้ให้สัมภาษณ์ ผู้ให้สัมภาษณ์ ผู้แสดงความคิดเห็น
4 พ.ย.39	สื่อมวลชน ข้าราชการ ประชาชน	คุณมัทธยา มากสมบูรณ์ พ.ศ.อ.(พิเศษ) ธาณี ทวีศรี หญิง 3 คน	เจ้าหน้าที่สวท.จ.กาญจนบุรี ผู้บังคับการตำรวจภูธร จ.กาญจนบุรี -	ผู้สัมภาษณ์ ผู้ให้สัมภาษณ์ ผู้แสดงความคิดเห็น
6 พ.ย.39	สื่อมวลชน องค์กรกลาง ข้าราชการครู ประชาชน	คุณเงินยวง ตักดีไพศาล ศศ.สนิท ชุนดี นางศิวาพร ชัชวาลานนท์ ชาย 2 คน หญิง 1 คน	เจ้าหน้าที่สวท.จ.กาญจนบุรี ประธานองค์กรกลาง จ.กาญจนบุรี ผอ.รร.เทพมงคลรังษี -	ผู้สัมภาษณ์ ผู้ให้สัมภาษณ์ ผู้ให้สัมภาษณ์ ผู้แสดงความคิดเห็น
7 พ.ย.39	สื่อมวลชน ข้าราชการ ข้าราชการ เยาวชน	คุณมัทธยา มากสมบูรณ์ นายประยูทธ ป.สัจจารักษ์ นายเสรี รัตนเสวี ชาย 1 คนหญิง 1 คน	เจ้าหน้าที่สวท.จ.กาญจนบุรี อัยการจังหวัด จ.กาญจนบุรี นายอำเภอด่านมะขามเตี้ย -	ผู้สัมภาษณ์ ผู้ให้สัมภาษณ์ ผู้ให้สัมภาษณ์ ผู้แสดงความคิดเห็น
11 พ.ย.39	สื่อมวลชน พระสงฆ์ ข้าราชการครู ประชาชน	คุณอาทิตย์ สุจริตกุล พระมหาบุญเชิด อินวรรณ นางกมลกร ขวัญยืน หญิง 2 คน ชาย 1 คน ผู้สูงอายุ	เจ้าหน้าที่สวท.จ.กาญจนบุรี วัดศรีโลหะราษฎร์บำรุง ผอ.วอศ. จ.กาญจนบุรี -	ผู้สัมภาษณ์ ผู้ให้สัมภาษณ์ ผู้ให้สัมภาษณ์ ผู้แสดงความคิดเห็น
13 พ.ย.39	สื่อมวลชน พระสงฆ์ ข้าราชการ นักศึกษา	คุณสวามิณี อิตระทะ พระมหาวิระ มหาวีโร นายไพศาล สารานุทรัพย์ หญิง 2 คน	เจ้าหน้าที่สวท.จ.กาญจนบุรี วัดไชยชุมพลชนะสงคราม ปลัดอำเภอกิ่งอ.หนองปรือ -	ผู้สัมภาษณ์ ผู้ให้สัมภาษณ์ ผู้ให้สัมภาษณ์ ผู้แสดงความคิดเห็น
15 พ.ย.39	สื่อมวลชน เจ้าหน้าที่รัฐ	คุณมัทธยา มากสมบูรณ์ นายสุชาญ ปงเหนือ	เจ้าหน้าที่สวท.จ.กาญจนบุรี ผวจ.กาญจนบุรี	ผู้สัมภาษณ์ ผู้ให้สัมภาษณ์

หมายเหตุ: ประชาชนที่แสดงความคิดเห็นในรายการไม่ปรากฏว่ามีการแจ้งชื่อ นามสกุลหรือที่อยู่แต่อย่างใด

เจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครอง องค์กรกลางและพระสงฆ์ เป็นตัวแสดงทางการเมืองที่รายการให้ความสำคัญมาก ทั้งนี้เจ้าหน้าที่ระดับสูงใน จ.กาญจนบุรีที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเลือกตั้ง มี

โอกาสใช้พื้นที่ในรายการมากที่สุดในฐานะที่เป็นผู้ดูแลเรื่องเลือกตั้งของจังหวัดได้แก่ ผู้ว่าราชการจังหวัด, รองผู้ว่าราชการจังหวัด, ปลัดจังหวัดและนายอำเภอในแต่ละอำเภอ รวมทั้งหัวหน้าส่วนราชการอื่นที่ร่วมในรายการในฐานะที่เป็นแหล่งข้อมูลและเป็นผู้ที่มีอำนาจในเรื่องนั้นเช่น ผู้บังคับการสถานีตำรวจ, อัยการจังหวัด เป็นต้น

องค์กรกลาง ถือเป็นฝ่ายตรวจสอบการเลือกตั้งที่ทางรายการให้ความสำคัญเช่นกัน โดยตัวแทนที่มาร่วมในรายการคือ ประธานองค์กรกลางจังหวัดกาญจนบุรีและดำรงตำแหน่งอธิการบดีสถาบันราชภัฏกาญจนบุรีด้วย

พระสงฆ์ เป็นผู้ควบคุมระบบในส่วนของของสถาบันทางศาสนาแสดงลักษณะเฉพาะของสื่อมวลชนในท้องถิ่นที่ยังคงให้ความสำคัญกับสถาบันศาสนาโดยเฉพาะศาสนาพุทธ โดยมีการอาราธนาพระสงฆ์จากวัดใน จ.กาญจนบุรีมาแสดงธรรมในรายการ จะเห็นได้ว่าสื่อในท้องถิ่นได้พยายามเชื่อมโยงหลักธรรมทางพุทธศาสนากับการเลือกตั้งนำเสนอสู่ประชาชน

ข้าราชการครู มีส่วนร่วมในรายการในฐานะผู้ที่อยู่นอกระบบ ผู้ที่มาร่วมในรายการคือ ผู้อำนวยการของสถานศึกษา 2 แห่งคือ วิทยาลัยอาชีวศึกษาจ.กาญจนบุรีและโรงเรียนเทพมงคลรังษี โดยเป็นผู้ดำเนินการสตรีทั้ง 2 แห่ง ทั้งนี้เนื่องจากเป็นสถานศึกษาที่มีผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งคือเยาวชนอายุ 18 ปี ครูอาจารย์และบุคลากรในสถานศึกษา

ประชาชน ประชาชนมีส่วนร่วมในฐานะผู้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการเลือกตั้งจากการสัมภาษณ์นอกระบบ (vox pop) โดยผู้สื่อข่าวของสถานีและจากการโทรศัพท์มาในรายการ โดยรายการพยายามให้มีการแสดงความคิดเห็นจากประชาชนหลายอาชีพและวัยเช่น ข้าราชการ นักศึกษา นักเรียน เกษตรกร ผู้สูงอายุ อย่างไรก็ตามในแง่การให้ความสำคัญโดยใช้เกณฑ์ในเรื่องเวลา พบว่ารายการให้ความสำคัญกับประชาชนไม่มาก โดยให้เวลาในการแสดงความคิดเห็นครั้งละไม่เกิน 5 นาทีหากวิเคราะห์สัดส่วนของประชาชนที่ร่วมแสดงความคิดเห็นในรายการพบว่าจากจำนวนทั้งหมด 21 คน เป็นชาย 7 คน หญิง 14 คน แสดงให้เห็นว่ารายการให้ความสำคัญกับผู้หญิงและเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นผ่านสื่อ และผู้หญิงสนใจที่จะมีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้นแม้เป็นเพียงในระดับของการแสดงความคิดเห็นก็ตาม เป็นที่น่าสังเกตว่าในรายการเลือกตั้ง'39 เป็นสื่อท้องถิ่นแต่ไม่ปรากฏว่าตัวแสดงทางการเมืองที่เป็นนักการเมืองท้องถิ่นได้ใช้พื้นที่ในรายการซึ่งต่างจากรายการสนทนาทางวิทยุอื่นที่มีนักการเมืองมาร่วมในรายการด้วย

ประเด็นเนื้อหาในรายการ

เนื้อหาของรายการเลือกตั้ง'39 มี 3 ประเด็นคือ การให้ข้อมูลเกี่ยวกับการเลือกตั้ง, การเชิญชวนให้ประชาชนไปเลือกตั้งและความคิดเห็นเกี่ยวกับการเลือกตั้ง

1) การให้ข้อมูลเกี่ยวกับการเลือกตั้งพบว่า เนื้อหาในประเด็นนี้มาจากเจ้าหน้าที่ปกครองของจังหวัดในการอธิบายวิธีการเลือกตั้ง ระบบการเลือกตั้งโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ประชาชนที่รับฟังเกิดความเข้าใจในการปกครองระบอบประชาธิปไตย มีการอธิบายถึงข้อดีของการปกครองในระบอบนี้ โดยพยายามชี้ให้ประชาชนเห็นถึงความสำคัญของการไปใช้สิทธิเลือกตั้งจากการสัมภาษณ์ผู้ว่าราชการจังหวัด รองผู้ว่าราชการจังหวัด อัยการจังหวัด อธิบายขั้นตอนและวิธีการในการเลือกตั้งโดยมองว่าประชาชนขาดความเข้าใจ ดังนั้นจึงจำเป็นต้องแนะนำทั้งการตรวจบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง การเพิ่มดอนรายชื่อ การทำบัตรประชาชนเพื่อใช้เป็นหลักฐานในการลงคะแนน นอกจากนี้ยังชี้แจงการเตรียมการของหน่วยราชการในจังหวัดกาญจนบุรี จากการสัมภาษณ์นายอำเภอแต่ละอำเภอโดยใช้แนวคำถามที่ใกล้เคียงกัน ในเรื่องการเตรียมการเลือกตั้ง บรรยากาศการหาเสียงเลือกตั้ง เป้าหมายจำนวนผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้ง วิธีลดอัตราบัตรเสียให้เหลือน้อยที่สุด เป็นการสนองนโยบายของของกระทรวงมหาดไทยในการจัดการเลือกตั้งให้เรียบร้อยและสมบูรณ์ที่สุด ด้านองค์กรกลางเน้นบทบาทหน้าที่ขององค์กรกลางและการรณรงค์ให้ประชาชนไปใช้สิทธิ

2) การเชิญชวนให้ประชาชนไปเลือกตั้งถือเป็นประเด็นหลักในรายการรองจากการให้ความรู้เกี่ยวกับการเลือกตั้ง แยกกับเชิญในรายการและผู้ดำเนินรายการได้เน้นย้ำในเรื่องที่ประชาชนต้องไปเลือกตั้งอยู่ตลอดเวลาโดยประเด็นที่สำคัญคือให้ประชาชนเลือกคนดีไม่ขายเสียง

3) ความคิดเห็นเกี่ยวกับการเลือกตั้ง ในประเด็นนี้มาจากการแสดงความคิดเห็นของประชาชนเช่น วิธีการเลือกส.ส., คุณสมบัติที่ดีของส.ส.ควรเป็นอย่างไร และความคิดเห็นเกี่ยวกับการเลือกตั้งที่มาจากพระสงฆ์จะเน้นในเรื่องคุณสมบัติของส.ส.ที่ดี ทำไมประชาชนควรไปเลือกตั้ง เป็นต้น

กระบวนการกำหนดประเด็นในรายการ

เนื้อหารายการเลือกตั้ง'39 พบว่าสื่อมวลชนไม่มีบทบาทในการกำหนดหรือคุมเวทีในการสื่อสาร เพียงแต่ทำหน้าที่เป็นช่องทาง (channel) ในการสื่อสารให้แก่เจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองของรัฐ

สถาบันศาสนาและองค์กรกลาง เนื่องเป็นสื่อมวลชนของรัฐดังนั้นจึงเป็นหน้าที่ที่ต้องให้ความร่วมมือกับจังหวัดในการประชาสัมพันธ์งานของทางราชการ นอกจากนี้จากเนื้อหารายการยังแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างสื่อกับตัวแสดงทางการเมือง โดยปรากฏสถานภาพที่แตกต่างกัน กล่าวคือสื่ออยู่ในฐานะที่ต่ำกว่าผู้ควบคุมระบบ สื่อมวลชนแสดงออกอย่างชัดเจนถึงความเคารพและการให้เกียรติอย่างมาก เนื่องจากผู้ควบคุมระบบอยู่ในฐานะเจ้าหน้าที่ระดับสูงของจังหวัด ส่วนสถาบันทางศาสนานั้นก็อยู่ในฐานะที่สื่อต้องให้ความเคารพเช่นกัน ซึ่งสิ่งเหล่านี้มีผลทำให้ตัวแสดงทางการเมืองดังกล่าวเป็นฝ่ายกำหนดประเด็นเนื้อหาในรายการ

การกำหนดประเด็นที่มาจากเจ้าหน้าที่ของจังหวัดกาญจนบุรีมีมุมมองต่อประชาชนว่าไม่สนใจการเมืองรวมทั้งขาดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องต่อปกครองในระบอบประชาธิปไตย ประชาชนบางส่วนอาจจะมีรู้แต่ยังไม่เข้าใจขั้นตอนของกระบวนการในการเลือกตั้งอย่างถ่องแท้ ดังนั้นจึงเป็นหน้าที่ที่ต้องให้ความรู้แก่ประชาชนเพื่อสนองนโยบายของรัฐ ดังปรากฏจากเนื้อหาในการสัมภาษณ์ผู้ว่าราชการจังหวัด รองผู้ว่าราชการจังหวัดและบุคคลอื่น ในส่วนของสถาบันทางศาสนานั้นเน้นไปที่เรื่องการเลือกส.ส. โดยไม่ซื้อสิทธิขายเสียง เน้นให้เห็นลักษณะของส.ส.ที่ดีโดยมีการอ้างอิงกับหลักธรรมทางพุทธศาสนาที่ประชาชนควรนำไปปฏิบัติซึ่งโดยเป้าหมายแล้วไม่ต่างกับนโยบายของกรมการปกครองที่ได้วางนโยบายเอาไว้ จากภาพรวมในการกำหนดเนื้อหาของผู้ควบคุมระบบในรายการเลือกตั้ง'39 ทั้งเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองของทางจังหวัด สถาบันทางศาสนาต่างก็นำเสนอในประเด็นที่เป็นเรื่องเดียวกันคือการรักษาระบบการเลือกตั้งซึ่งเป็นเรื่องของนโยบายมากกว่าที่จะเป็นการเปลี่ยนแปลงระบบการเมือง

อาจตั้งข้อสังเกตได้ว่ารายการเลือกตั้ง'39 ไม่เปิดเป็นเวทีสำหรับนักการเมืองเหมือนสื่อส่วนกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะได้ให้ความสำคัญกับข้าราชการซึ่งเป็นกลไกของรัฐมากกว่านักการเมืองและให้เป็นตัวแสดงทางการเมืองหลักในรายการ โดยพบว่านักการเมืองไม่มีโอกาสใช้พื้นที่ในรายการ สะท้อนให้เห็นว่าสื่อของรัฐระดับท้องถิ่นยังคงยึดคนนโยบายจากส่วนกลางและปิดกั้นการเข้าถึงสื่อท้องถิ่นของนักการเมือง

รายการจากสถานีวิทยุกระจายเสียงของเอกชน กระจายเสียงทั่วประเทศ

รายการเจาะลึกทั่วไทย

รูปแบบรายการ

รายการเจาะลึกทั่วไทยเป็นรายการทางสถานีวิทยุไอเอ็นเอ็น* ความถี่ 102.5 เมกกะเฮิร์ตซ์ ดำเนินการโดยบริษัทสหสินีมา จำกัด เป็นบริษัทในเครือสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ โดยรับสัมปทานคลื่นจากกองทัพอากาศ สามารถกระจายเสียงได้ทั่วประเทศในระบบสัญญาณผ่านดาวเทียมไปยังสถานีเครือข่ายในต่างจังหวัด 28 สถานี (เฉพาะช่วงแถลงนโยบายพรรคการเมือง) เป็นรายการประเภทข่าวและเหตุการณ์ปัจจุบัน เน้นเรื่องการเมืองและเศรษฐกิจเป็นหลัก โดยมีการสนทนากับบุคคลที่เกี่ยวข้องทางโทรศัพท์ วิเคราะห์ข่าว ในช่วงการเลือกตั้งรายการได้เน้นเสนอเรื่องเลือกตั้งเป็นกรณีพิเศษภายใต้ช่วง“เจาะลึกศึกเลือกตั้ง’39” ออกอากาศทุกวันจันทร์ถึงวันศุกร์ เวลา 8.00-10.00 น.

ผู้ดำเนินรายการ

ผู้ดำเนินรายการของรายการเจาะลึกทั่วไทยประกอบด้วยผู้ดำเนินรายการประจำ 2 คนของสถานีวิทยุไอเอ็นเอ็นคือคุณพรชัย วีระณรงค์และคุณสำราญ รอดเพชร ซึ่งดำเนินรายการในห้องส่งของทางสถานีและผู้ดำเนินรายการรับเชิญ 2 คนจากมติชนคือคุณสมหมาย ปาริจฉัตต์ ซึ่งเป็นนายกสมาคมนักข่าวแห่งประเทศไทยและคุณบุญเลิศ ช่างใหญ่ บรรณาธิการข่าวหนังสือพิมพ์มติชน ได้มาช่วยดำเนินรายการเป็นกรณีพิเศษโดยร่วมสัมภาษณ์ทางโทรศัพท์แจกรับเชิญ ในแต่ละวันจะมีผู้ดำเนินรายการประมาณ 3 คนคือจากไอเอ็นเอ็น 2 คนและจากมติชน 1 คน

*สถานีวิทยุไอเอ็นเอ็นถูกกองทัพอากาศยกเลิกสัมปทานเมื่อต้นปี 2540

ลักษณะการสนทนาในรายการ

การสนทนาในรายการมี 2 ลักษณะคือ ลักษณะแรกเป็นการสนทนากับแขกรับเชิญที่เป็นนักการเมือง ผู้สมัครรับเลือกตั้งส.ส. นักวิชาการ องค์กรกลาง โดยใช้การสัมภาษณ์ทางโทรศัพท์ โดยผู้ดำเนินรายการเป็นผู้สัมภาษณ์และแขกรับเชิญเป็นผู้ให้สัมภาษณ์ มีการตั้งประเด็นที่อยู่ในความสนใจหรือกำลังเป็นข่าวในสื่อมวลชนแขนงอื่นมาสัมภาษณ์เพื่อให้ได้ความกระจ่าง ในลักษณะที่สองหากไม่มีการสัมภาษณ์บุคคลจะหยิบประเด็นข่าวจากหนังสือพิมพ์มาเสนอแก่ผู้ฟัง และบางครั้งมีการแสดงความคิดเห็นวิพากษ์วิจารณ์จากผู้ดำเนินรายการ

ช่วงเวลาในรายการ

ในรายการเจาะลึกทั่วไทยช่วงเลือกตั้งมีการนำเสนอเนื้อหาในแต่ละช่วงที่ตรงกันทุกวัน ดังนั้นจึงอาจแบ่งช่วงเวลาการนำเสนอเนื้อหาได้ดังในตารางที่ 6.6

ตารางที่ 6.6 เวลา ความยาวและเนื้อหารายการเจาะลึกทั่วไทย

วันที่	เวลา	ความยาว (นาที)	เนื้อหารายการ
ทุกวันที่ศึกษา	8.00-8.15 น.	15	ข่าวต้นชั่วโมงของทางสถานี/โฆษณา/สารคดีสั้น
	8.00-8.30 น.	15	ช่วงที่ 1 สัมภาษณ์บุคคลหรือวิเคราะห์ข่าว
	8.30-8.45 น.	15	ข่าวต้นชั่วโมงของทางสถานี/โฆษณา/สารคดีสั้น
	8.45-9.00 น.*	15	ช่วงที่ 2 สัมภาษณ์บุคคล
	9.00-9.15 น.	15	ข่าวต้นชั่วโมงของทางสถานี/โฆษณา/สารคดีสั้น
	9.15-9.30 น.	15	ช่วงที่ 3 สนทนากับองค์กรกลาง
	9.30-9.45 น.	15	ข่าวต้นชั่วโมงของทางสถานี/โฆษณา/สารคดีสั้น
	9.45-10.00 น.	15	ช่วงที่ 4 พบโลกสรุปสถานการณ์ในต่างประเทศโดยพิชัย วาสนาส่ง

หมายเหตุ: บุคคลที่สัมภาษณ์เช่น ผู้สมัครส.ส. นักการเมือง นักวิชาการ องค์กรเอกชน
*ตั้งแต่วันที่ 4 พฤศจิกายน 2539 เป็นต้นไปใช้ช่วงเวลานี้แถลงนโยบายพรรค

วิเคราะห์รูปแบบรายการ

รูปแบบรายการเจาะลึกทั่วไทยด้วยลักษณะของสถานีที่ดำเนินการโดยเอกชนทำให้ต้องมีช่วงเวลาโฆษณา จากเวลาในรายการทั้งหมด 120 นาทีพบว่า เป็นเวลาที่ใช้เสนอเนื้อหารายการเพียง 60 นาทีส่วนเวลาที่หายไป 60 นาที เป็นการเสนอข่าวคั่นสั้นของทางสถานี โฆษณาและสารคดีสั้น ในรายการแบ่งเป็น 4 ช่วงช่วงละ 15 นาที โดยในช่วงที่หนึ่งและสองเป็นการสัมภาษณ์นักการเมือง สนทนากับองค์กรกลางในช่วงที่สาม แสดงถึงการให้ความสำคัญกับนักการเมืองและองค์กรกลาง

ในส่วนของผู้ดำเนินรายการพบว่ามีการรวมกลุ่มผู้ผลิตคล้ายกับรายการเลือกตั้ง'39 ร่วมสร้างฐานการเมืองใหม่ซึ่งเป็นรายการสนทนาของสถานีโทรทัศน์ช่อง 3 คือนำสื่อมวลชนอื่นมาร่วมดำเนินรายการ ดังปรากฏในรายการคือเชิณักหนังสือพิมพ์คือคุณบุญเลิศ ช่างใหญ่ บรรณาธิการข่าวหนังสือพิมพ์มติชนและคุณสมหมาย ปาริจฉัตต์ ซึ่งมีตำแหน่งเป็นนายกสมาคมนักข่าวแห่งประเทศไทย มาร่วมสัมภาษณ์แขกรับเชิญทางโทรศัพท์เพื่อสร้างความเข้มข้นให้กับเนื้อหา รายการ ทั้งนี้สถานีโทรทัศน์ช่อง 3 ไอเอ็นเอ็นและมติชนได้ร่วมเป็นพันธมิตรในการจัดรายการ ช่วงเลือกตั้ง ดังนั้นจึงพบรูปแบบการรวมกลุ่มผู้ผลิตดังที่ปรากฏในรายการเจาะลึกทั่วไทยและรายการเลือกตั้ง'39 ร่วมสร้างฐานการเมืองใหม่

ทางรายการ ได้จัดช่วงเวลาให้พรรคการเมืองมาแถลงนโยบายในรายการเพื่อเป็นการแสดงว่าสื่อวิทยุมีส่วนสนับสนุนการปกครองในระบอบประชาธิปไตยเช่นเดียวกับรายการคุยกันก่อนวันเลือกตั้ง แต่รูปแบบที่ใช้พบว่าเป็นการแถลงนโยบายที่บันทึกเทปตามรูปแบบเดิมจึงทำให้ไม่น่าสนใจมากเท่าใดนัก นอกจากนี้รายการยังได้แสดงการสนับสนุนการเลือกตั้งด้วยการส่งสัญญาณช่วงแถลงนโยบายพรรคไปยังสถานีเครือข่าย ทำให้ประชาชนในภูมิภาครับฟังได้ แต่ปรากฏว่าในช่วงที่เป็นการสนทนากับนักการเมืองซึ่งน่าสนใจมากกว่า กลับกระจายเสียงได้เพียงกรุงเทพฯและปริมณฑลเท่านั้นซึ่งเป็นข้อจำกัดอย่างหนึ่งที่พบในรายการเจาะลึกทั่วไทย

ด้านรูปแบบของวาทกรรมในรายการเจาะลึกทั่วไทยพบว่าเสนอในลักษณะการพูดคุยสนทนาแบบเป็นกันเอง การสัมภาษณ์มีการโต้แย้งและแสดงความคิดเห็นระหว่างผู้สัมภาษณ์และผู้ให้สัมภาษณ์อันเป็นการสื่อสารสองทาง รวมทั้งพบว่าผู้ดำเนินรายการมีการวิพากษ์วิจารณ์ในบางประเด็นด้วย

เนื้อหารายการ

เนื้อหาของรายการเจาะลึกทั่วไทยศึกษาจากรายการที่บันทึกเทปไว้ 11 ตอนคือ วันที่ 21, 23, 25, 28, 30 ตุลาคม และ 1, 4, 6, 8, 12, 13 พฤศจิกายน พ.ศ.2539 (คู่มือรายการได้ในภาคผนวก ข)

วิเคราะห์เนื้อหารายการ

ตัวแสดงทางการเมืองในรายการ

รายการเจาะลึกทั่วไทย มีตัวแสดงทางการเมืองที่มีโอกาสใช้พื้นที่ในรายการตามลำดับความสำคัญ 5 กลุ่มคือ 1) นักการเมือง, ผู้สมัคร ส.ส.และพรรคการเมือง 2) องค์กรกลาง 3) นักวิชาการ 4) ตัวแทนปัญหาได้แก่องค์กรเอกชนและ 5) สื่อมวลชนดังข้อมูลในตารางที่ 6.7

ตารางที่ 6.7 แสดงการจำแนกบุคคล, สถานภาพและการมีส่วนร่วมของตัวแสดงทางการเมืองในรายการเจาะลึกทั่วไทย

วันที่	ตัวแสดงทางการเมือง	ชื่อ	ตำแหน่งและองค์กร	การมีส่วนร่วมในรายการ
21 ต.ค.39	สื่อมวลชน สื่อมวลชน นักการเมือง นักการเมือง นักการเมือง นักการเมือง นักการเมือง นักการเมือง นักการเมือง	คุณพรชัย วีระณรงค์ คุณตำรวจ รอดเพชร พล.อ.ชวลิต ยงใจยุทธ พล.อ.ชาติชาย ชุณหะวัณ นายชวน หลีกภัย พล.ต.สนั่น ขจรประศาสน์ นายบัญญัติ บรรทัดฐาน น.พ.ประสงค์ บูรณพงศ์ นายเนวิน ชิดชอบ	ผู้ดำเนินรายการสถานีวิทยุไอเอ็นเอ็น ผู้ดำเนินรายการสถานีวิทยุไอเอ็นเอ็น หัวหน้าพรรคความหวังใหม่ หัวหน้าพรรคชาติพัฒนา หัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์ เลขาธิการพรรคประชาธิปัตย์ รองหัวหน้าพรรคพรรคประชาธิปัตย์ กรรมการบริหารพรรคความหวังใหม่ สมาชิกพรรคเอกภาพ	ผู้สัมภาษณ์ ผู้สัมภาษณ์ ผู้ให้สัมภาษณ์ ผู้ให้สัมภาษณ์ ผู้ให้สัมภาษณ์ ผู้ให้สัมภาษณ์ ผู้ให้สัมภาษณ์ ผู้ให้สัมภาษณ์ ผู้ให้สัมภาษณ์
23 ต.ค.39	สื่อมวลชน สื่อมวลชน นักการเมือง นักการเมือง นักการเมือง องค์กรกลาง	คุณตำรวจ รอดเพชร คุณสมหมาย ปาร์จฉัตร ดร.โกศล พลกุล นายวัชรินทร์ ฉันทะกุล นายสุวัฒน์ ชมจินดา ผศ.สายสมร ศรีอินท๊ะ	ผู้ดำเนินรายการสถานีวิทยุไอเอ็นเอ็น บรรณาธิการข่าวหนังสือพิมพ์มติชน ที่ปรึกษาพรรคความหวังใหม่ สมาชิกพรรคเอกภาพ กรรมการบริหารพรรคเอกภาพ ประธานองค์กรกลาง จ.เชียงใหม่	ผู้สัมภาษณ์ ผู้สัมภาษณ์ ผู้ให้สัมภาษณ์ ผู้ให้สัมภาษณ์ ผู้ให้สัมภาษณ์ ผู้ให้สัมภาษณ์

ตารางที่ 6.7 (ต่อ)

วันที่	ตัวแสดงทางการเมือง	ชื่อ	ตำแหน่งและองค์กร	การมีส่วนร่วมในรายการ
23 ต.ค.39	องค์กรกลาง องค์กรกลาง	น.ต.สมศรี หาญอนันทสุข นายอ้วน เจียรบุตร	เจ้าหน้าที่องค์กรกลาง ประธานองค์กรกลาง จ.ยะลา	ผู้ให้สัมภาษณ์ ผู้ให้สัมภาษณ์
25 ต.ค.39	สื่อมวลชน สื่อมวลชน นักการเมือง องค์กรกลาง องค์กรกลาง	คุณตำรวจ รอดเพชร คุณสมหมาย ปารีจัตต์ ดร.ศุภชัย พานิชภักดิ์ น.ต.สมศรี หาญอนันทสุข นายนิรันดร์ กุลพานันท์	ผู้ดำเนินรายการสถานีวิทยุไอเอ็นเอ็น บรรณาธิการข่าวหนังสือพิมพ์มติชน ผู้สมัครและทีมเศรษฐกิจพรรคประชาธิปัตย์ เจ้าหน้าที่องค์กรกลาง ประธานองค์กรกลาง จ.บุรีรัมย์	ผู้สัมภาษณ์ ผู้สัมภาษณ์ ผู้ให้สัมภาษณ์ ผู้ให้สัมภาษณ์ ผู้ให้สัมภาษณ์
28 ต.ค.39	สื่อมวลชน สื่อมวลชน นักการเมือง องค์กรกลาง องค์กรกลาง	คุณตำรวจ รอดเพชร คุณบุญเลิศ ช้างใหญ่ ดร.ศุภศักดิ์ นานานุกุล น.พ.สงวน นิตยารัมภ์พงษ์ นายจิระศักดิ์ ถึงเทศนิ	ผู้ดำเนินรายการสถานีวิทยุไอเอ็นเอ็น บรรณาธิการข่าวหนังสือพิมพ์มติชน สมาชิกและทีมเศรษฐกิจพรรคความหวังใหม่ ประธานฝ่ายวิเคราะห์และวางแผน ประธานฝ่ายธรรมรงค์ องค์กรกลาง จ.แม่ฮ่องสอน	ผู้สัมภาษณ์ ผู้สัมภาษณ์ ผู้ให้สัมภาษณ์ ผู้ให้สัมภาษณ์ ผู้ให้สัมภาษณ์
30 ต.ค.39	สื่อมวลชน สื่อมวลชน นักการเมือง องค์กรกลาง องค์กรกลาง	คุณพรชัย วิระฉรงค์ คุณบุญเลิศ ช้างใหญ่ นายกมล บันไดเพชร พศ.ดร.มณู อุดมเวช น.ต.สมศรี หาญอนันทสุข	ผู้ดำเนินรายการสถานีวิทยุไอเอ็นเอ็น บรรณาธิการข่าวหนังสือพิมพ์มติชน ผู้สมัครพรรคความหวังใหม่ จ.นนทบุรี เลขานุการองค์กรกลาง จ.เพชรบุรี เจ้าหน้าที่องค์กรกลาง	ผู้สัมภาษณ์ ผู้สัมภาษณ์ ผู้ให้สัมภาษณ์ ผู้ให้สัมภาษณ์ ผู้ให้สัมภาษณ์
1 พ.ย.39	สื่อมวลชน สื่อมวลชน นักการเมือง องค์กรกลาง องค์กรกลาง นักการเมือง นักการเมือง	คุณพรชัย วิระฉรงค์ คุณบุญเลิศ ช้างใหญ่ นายสุธรรม แสงประทุม น.ต.สมศรี หาญอนันทสุข ดร.สุรพล ไชยิตเสวีวงศ์ นายพิชัย ศรีโต นายวิวัฒน์ไชย ณ กาฬสินธุ์	ผู้ดำเนินรายการสถานีวิทยุไอเอ็นเอ็น บรรณาธิการข่าวหนังสือพิมพ์มติชน กรรมการบริหารพรรคพลังธรรม เจ้าหน้าที่องค์กรกลาง ประธานองค์กรกลาง จ.ตาก ผู้สมัครพรรคความหวังใหม่ จ.สงขลา ผู้สมัครพรรคประชาธิปัตย์ จ.กาฬสินธุ์	ผู้สัมภาษณ์ ผู้สัมภาษณ์ ผู้ให้สัมภาษณ์ ผู้ให้สัมภาษณ์ ผู้ให้สัมภาษณ์ ผู้ให้สัมภาษณ์
4 พ.ย.39	สื่อมวลชน สื่อมวลชน นักการเมือง นักการเมือง องค์กรกลาง องค์กรกลาง	คุณพรชัย วิระฉรงค์ คุณตำรวจ รอดเพชร นายสุวิทย์ คุณกิตติ ตัวแทนพรรคแรงงานไทย รศ.ดร.วราภรณ์ พรหมกบฏ ดร.ชาลิต พุทธิวงษ์	ผู้ดำเนินรายการสถานีวิทยุไอเอ็นเอ็น ผู้ดำเนินรายการสถานีวิทยุไอเอ็นเอ็น เลขาธิการพรรคกิจสังคม หัวหน้าพรรค กรรมการฝ่ายวิชาการ ประธานองค์กรกลาง ภาคเหนือตอนบน	ผู้สัมภาษณ์ ผู้สัมภาษณ์ ผู้สัมภาษณ์ ผู้ให้สัมภาษณ์ ผู้ให้สัมภาษณ์ ผู้ให้สัมภาษณ์

ตารางที่ 6.7 (ต่อ)

วันที่	ตัวแสดงทางการเมือง	ชื่อ	ตำแหน่งและองค์กร	การมีส่วนร่วมในรายการ
6 พ.ย.39	สื่อมวลชน สื่อมวลชน สื่อมวลชน นักวิชาการ องค์กรกลาง องค์กรกลาง	คุณพรชัย วิระณรงค์ คุณตำรวจ รอดเพชร คุณบุญเลิศ ช้างใหญ่ นายนิยม ติวตานนท์ ลัดดาวัลย์ ต้นศิริวิทยาพิทักษ์ นายประสงค์ สุริยธนาภาส	ผู้ดำเนินรายการสถานีวิทยุไอเอ็นเอ็น ผู้ดำเนินรายการสถานีวิทยุไอเอ็นเอ็น บรรณาธิการข่าวหนังสือพิมพ์มติชน อดีตผู้พิพากษาหัวหน้าคณะศาลฎีกา กรรมการผู้ช่วยเลขานุการองค์กรกลาง ประธานองค์กรกลางภาคอีสานบน ด้านตะวันตก	ผู้สัมภาษณ์ ผู้สัมภาษณ์ ผู้สัมภาษณ์ ผู้ให้สัมภาษณ์ ผู้ให้สัมภาษณ์ ผู้ให้สัมภาษณ์
8 พ.ย.39	สื่อมวลชน สื่อมวลชน สื่อมวลชน องค์กรเอกชน นักการเมือง องค์กรกลาง องค์กรกลาง	คุณพรชัย วิระณรงค์ คุณตำรวจ รอดเพชร คุณบุญเลิศ ช้างใหญ่ นายจอน อึ้งภากรณ์ ตัวแทนพรรคประชากรไทย น.ส.สมศรี หาญอนันตสุข ผศ.ดร.สุพัฒน์ มนต์ไพบูลย์	ผู้ดำเนินรายการสถานีวิทยุไอเอ็นเอ็น ผู้ดำเนินรายการสถานีวิทยุไอเอ็นเอ็น บรรณาธิการข่าวหนังสือพิมพ์มติชน ผู้อำนวยการโครงการเข้าถึงเอสดี หัวหน้าพรรค เจ้าหน้าที่องค์กรกลาง ประธานองค์กรกลางภาคตะวันตก	ผู้สัมภาษณ์ ผู้สัมภาษณ์ ผู้สัมภาษณ์ ผู้ให้สัมภาษณ์ แถลงนโยบาย ผู้ให้สัมภาษณ์ ผู้ให้สัมภาษณ์
12 พ.ย.39	สื่อมวลชน สื่อมวลชน สื่อมวลชน สื่อมวลชน นักการเมือง องค์กรกลาง องค์กรกลาง นักการเมือง	คุณพรชัย วิระณรงค์ คุณตำรวจ รอดเพชร คุณสมหมาย ปาริฉัตรดี ดร.เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง ตัวแทนพรรคกิจสังคม พล.อ.สายหยุด เกิดผล นายปราโมทย์ ไวยวิทย์ นายสุชวิษ ริงกิตพล	ผู้ดำเนินรายการสถานีวิทยุไอเอ็นเอ็น ผู้ดำเนินรายการสถานีวิทยุไอเอ็นเอ็น บรรณาธิการข่าวหนังสือพิมพ์มติชน ผู้จัดรายการขอมติด้วยคน หัวหน้าพรรค ประธานองค์กรกลาง เลขานุการองค์กรกลาง จนครศรีธรรมราช รองหัวหน้าพรรคความหวังใหม่	ผู้สัมภาษณ์ ผู้สัมภาษณ์ ผู้สัมภาษณ์ ผู้ให้สัมภาษณ์ แถลงนโยบาย ผู้ให้สัมภาษณ์ ผู้ให้สัมภาษณ์ ผู้ให้สัมภาษณ์
13 พ.ย.39	สื่อมวลชน สื่อมวลชน - องค์กรกลาง	คุณตำรวจ รอดเพชร คุณบุญเลิศ ช้างใหญ่ ตัวแทนพรรคชาติไทย นายสมชัย ศรีสุทธิยากร	ผู้ดำเนินรายการสถานีวิทยุไอเอ็นเอ็น บรรณาธิการข่าวหนังสือพิมพ์มติชน - กรรมการฝ่ายสอดคล้องการเลือกตั้ง	ผู้สัมภาษณ์ ผู้สัมภาษณ์ แถลงนโยบาย ผู้ให้สัมภาษณ์

นักการเมือง, ผู้สมัครส.ส.และพรรคการเมือง ตัวแสดงทางการเมืองที่เป็นนักการเมืองนั้น สามารถจำแนกได้ดังข้อมูลในตารางที่ 6.8

ตารางที่ 6.8 แสดงการจำแนกสถานภาพของตัวแสดงทางการเมืองที่เป็นนักการเมือง

วันที่	ชื่อ	พรรค	ตำแหน่งในพรรค
21 พ.ย. 39	พล.อ.ชวลิต ยงใจยุทธ พล.อ.ชาติชาย ชุณหะวัณ นายชวน หลีกภัย พล.ต.สนั่น ขจรประศาสน์ นายบัญญัติ บรรทัดฐาน น.พ.ประสพศักดิ์ บุรณพงศ์ นายเนวิน ชิดชอบ	ความหวังใหม่ ชาติพัฒนา ประชาธิปัตย์ ประชาธิปัตย์ ประชาธิปัตย์ ความหวังใหม่ เอกภาพ	หัวหน้าพรรค หัวหน้าพรรค หัวหน้าพรรค เลขาธิการพรรค รองหัวหน้าพรรค กรรมการบริหารพรรค สมาชิกพรรค
23 ต.ค. 39	ดร.โกศล พลกุล นายวัชรินทร์ ฉันทะกุล นายสุวัฒน์ ชมจินดา	ความหวังใหม่ เอกภาพ เอกภาพ	ที่ปรึกษาพรรค ผู้สมัครและสมาชิกพรรค กรรมการบริหารพรรค
25 ต.ค. 39	ดร.ศุภชัย พานิชภักดิ์	ประชาธิปัตย์	ผู้สมัครและทีมเศรษฐกิจพรรค
28 ต.ค. 39	ดร.ศุภศักดิ์ นานานุกุล	ความหวังใหม่	ผู้สมัครและทีมเศรษฐกิจพรรค
30 ต.ค. 39	นายกมล บันโคเพชร	ความหวังใหม่	ผู้สมัครและสมาชิกพรรค
1 พ.ย. 39	นายสุธรรม แสงประทุม นายพิชัย ศรีโต นายวิวัฒน์ไชย ฃ กาหิรินทร์	พลังธรรม ความหวังใหม่ ประชาธิปัตย์	กรรมการบริหารพรรค ผู้สมัครและสมาชิกพรรค ผู้สมัครและสมาชิกพรรค
4 พ.ย. 39	นายสุวิทย์ คุณกิตติ	กิจสังคม	เลขาธิการพรรค
12 พ.ย. 39	นายสุชาติ รังสิตพล	ความหวังใหม่	รองหัวหน้าพรรค

นักการเมืองที่มีโอกาสใช้พื้นที่ในรายการเป็นนักการเมืองชายทั้งหมด มีตำแหน่งภายในพรรคทั้งระดับหัวหน้าพรรค เลขาธิการพรรค กรรมการบริหารพรรค หากไม่มีตำแหน่งในพรรคจะเป็นนักการเมืองที่ประชาชนรู้จักหรือเป็นบุคลากรสำคัญของพรรคที่มีความรู้ความสามารถ อีกกรณีหนึ่งอาจไม่มีตำแหน่งภายในพรรคแต่กำลังตกเป็นข่าวในช่วงหาเสียงเลือกตั้ง ก็สามารถออกอากาศได้เช่น ความขัดแย้งภายในพรรคเอกภาพ ผู้ที่มาร่วมรายการคือนายวัชรินทร์ ฉันทะกุล จากกลุ่มบุรีรัมย์และนายสุวัฒน์ ชมจินดา สมาชิกพรรคที่ไม่เห็นด้วยกับการรับกลุ่มบุรีรัมย์เข้าพรรคเอกภาพ, การเชิญนายกมล บันโคเพชร ผู้สมัครส.ส.พรรคความหวังใหม่มาร่วมรายการเนื่องจากเป็นอดีตนิติกรของสำนักงานปฏิรูปที่ดิน ซึ่งมีบทบาทในเรื่อง ส.ป.ก.4-01 ส่วนนายโกศล พลกุล เชิญมาเพื่อให้รายละเอียดขั้นตอนของการปฏิรูปการเมือง สังเกตได้ว่านักการเมืองจากพรรคความหวังใหม่และพรรคประชาธิปัตย์มีโอกาสร่วมในรายการมากกว่าพรรคอื่น เนื่องจากเป็นคู่แข่งสำคัญในการเลือกตั้งและหัวหน้าพรรคมีโอกาสดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี

พรรคการเมืองได้ใช้พื้นที่ในรายการเจาะลึกทั่วไทยในลักษณะ ึ่งการแถลงนโยบายด้วยเทป ทั้งนี้เป็นนโยบายของกองทัพอากาศเจ้าของสัมปทานคลื่นวิทยุ 102.5 MHz ที่ต้องการ

สนับสนุนการปกครองระบอบประชาธิปไตย โดยให้พรรคการเมืองทุกพรรคมีโอกาสแถลงนโยบายในรายการเป็นเวลาประมาณ 9 นาที หมุนเวียนกันไป อย่างไรก็ตาม บางพรรคการเมืองละสิทธิโดยไม่ส่งเทปการแถลงนโยบายมาร่วมในรายการเช่น พรรคมวลชน พรรคเสรีธรรม

องค์กรกลางในฐานะที่เป็นฝ่ายตรวจสอบการเลือกตั้งตามกฎหมาย ดังนั้นองค์กรกลางจึงมีโอกาใช้พื้นที่ในรายการใกล้เคียงกับนักการเมือง จากการวิเคราะห์พบว่าตัวแทนจากองค์กรกลางที่มาร่วมในรายการเป็นเจ้าหน้าที่ระดับสูง เช่น ประธานองค์กรกลาง ประธานองค์กรกลางจังหวัด ประธานองค์กรกลางภาค ประธานฝ่าย การให้เวทีกับองค์กรกลางเพื่อแสดงว่าพร้อมสนับสนุนการทำงานของฝ่ายตรวจสอบการเลือกตั้ง

นักวิชาการที่มาร่วมรายการคือคุณนิยม ติวตานนท์ อดีตผู้พิพากษาหัวหน้าคณะศาลฎีกาสืบเนื่องจากเรื่องส.ป.ก.4-01 ซึ่งสื่อมวลชนและประชาชนในกรุงเทพฯ ให้ความสนใจจากกรณีที่ยกการสูงสุดตั้งไม่ฟ้องในคดีนี้

องค์กรเอกชนโรคเอดส์ จากการที่องค์กรเอกชนด้านโรคเอดส์มีแผนการรณรงค์ในลักษณะของการคิดป้ายปะปนกับผู้สมัครในกรุงเทพฯ ช่วงการหาเสียงเลือกตั้งทำให้เป็นที่สนใจของคนทั่วไป การใช้พื้นที่ในรายการก็เพื่อเรียกร้องกับให้นักการเมืองหันมาช่วยเหลือผู้ที่ติดเชื้อเอดส์ในฐานะที่เป็นประชาชนในสังคม

สื่อมวลชน สื่อมวลชนที่มาร่วมรายการคือดร.เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง ผู้ดำเนินรายการขอลิดด้วยคน ทางสถานีโทรทัศน์ช่อง 9 การที่ผู้ดำเนินรายการเจาะลึกทั่วไทยได้เชิญผู้จัดรายการขอลิดด้วยคน มาร่วมในรายการนั้นเป็นการช่วยประชาสัมพันธ์การออกอากาศรายการนัดพิเศษซึ่งเป็นการได้วาทีระหว่างหัวหน้าพรรคความหวังใหม่และหัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์โดยสะท้อนภาพการช่วยเหลือซึ่งกันและกันระหว่างสื่อโทรทัศน์และสื่อวิทยุ

อย่างไรก็ตามจากการศึกษาพบว่าในรายการเจาะลึกทั่วไทย ไม่มีพื้นที่สำหรับตัวแทนทางการเมืองที่เป็นประชาชนทั่วไป นำหนักโดยรวมของรายการเน้นไปที่ตัวแทนทางการเมืองที่เป็นนักการเมือง พรรคการเมืองและองค์กรกลาง ประชาชนเป็นเพียงผู้รับฟังยังไม่มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในรายการ

ประเด็นเนื้อหาในรายการ

ในรายการเจาะลึกทั่วไทยพบว่ามี การนำเสนอประเด็นเนื้อหารายการในเรื่องการแข่งขันในการเลือกตั้ง, ความเคลื่อนไหวของผู้สมัครและพรรคการเมืองและนโยบายของพรรคการเมือง

1) การแข่งขันในการเลือกตั้ง เป็นประเด็นหลักในรายการ โดยเนื้อหามาจากตัวแสดงทางการเมืองที่เป็นนักการเมือง เช่น เรื่องการส่งผู้สมัครรับเลือกตั้ง ความคาดหวังจำนวนส.ส.ที่จะได้รับเลือกตั้ง กลยุทธ์ที่ใช้ในการหาเสียงกับประชาชน ดังเช่น การสัมภาษณ์นายพิชัย ศรีใส ผู้สมัครพรรคความหวังใหม่ จ.สงขลาและนายวิวัฒน์ไชย ณ กาฬสินธุ์ โดยเน้นการแข่งขันระหว่างพรรคความหวังใหม่กับพรรคประชาธิปไตยในพื้นที่ภาคใต้และพื้นที่ภาคอีสาน, สัมภาษณ์นายสุวิทย์ คุณกิตติ เลขาธิการพรรคกิจสังคมเกี่ยวกับกลยุทธ์ในการหาเสียง ความคาดหวังจำนวนส.ส.ของพรรคกิจสังคม นอกจากนี้ในเรื่องการสำรวจประชามติได้ถูกหยิบมาเป็นประเด็นในการสนทนาเช่นเดียวกัน เช่น การสัมภาษณ์นายสุธรรม แสงประทุม กรรมการบริหารพรรคพลังธรรม ในการสนทนายกับองค์กลางพบว่าเน้นเรื่องการซื้อเสียง ความรุนแรงในการหาเสียงและการใช้อิทธิพลในการเลือกตั้ง

2) ความเคลื่อนไหวของผู้สมัครและพรรคการเมือง ในประเด็นนี้เป็นการเสนอความเคลื่อนไหวของพรรคการเมืองและนักการเมืองตามกระแสข่าวเช่น การเชิญนายสุวิชัย รังสิตพล รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการมาชี้แจงในรายการ หลังจากถูกองค์กรกลางกล่าวหาว่าใช้อำนาจหน้าที่ในตำแหน่งรัฐมนตรีในทางมิชอบ, สัมภาษณ์นายกมล บันไดเพชร ผู้สมัครพรรคความหวังใหม่อดีตนิดกรสำนักงานปฏิรูปที่ดินเรื่องความคิดเห็นเกี่ยวกับ ส.ป.ก.4-01, การที่เชิญสมาชิกพรรคเอกภาพคือ นายสุวัฒน์ ยมจินดาและนายวัชรินทร์ ฉันทะกุล สมาชิกกลุ่มบุรีรัมย์มาสัมภาษณ์พร้อมกันเพื่อสอบถามในเรื่องความขัดแย้งในพรรคเอกภาพตามที่เป็นข่าว

นอกจากนี้ยังเสนอความเคลื่อนไหวทั่วไปตามกระแสข่าวที่เกิดช่วงการหาเสียงเลือกตั้งซึ่งตัวแสดงทางการเมืองที่พบมีทั้งนักวิชาการ องค์กรเอกชน สื่อมวลชน ดังเช่น การสัมภาษณ์นายนิยม ติวตานนท์อดีตผู้พิพากษาหัวหน้าคณะศาลฎีกา เพื่อขอความคิดเห็นหลังจากที่อัยการสูงสุดมีคำสั่งไม่ฟ้องในคดี ส.ป.ก.4-01, การเชิญนายจอน อึ้งภากรณ์ มาร่วมรายการเพื่อชี้แจงการรณรงค์ขององค์กรเอกชนโรคเอดส์ รวมทั้งสัมภาษณ์ดร.เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง ผู้ดำเนินรายการขอดิดด้วยคนเกี่ยวกับรายการนัดพิเศษ เป็นต้น

3) การให้ข้อมูลเกี่ยวกับนโยบายของพรรคการเมือง ในประเด็นนี้พบว่ามีส่วนลักษณะคือ นโยบายพรรคที่มาจาก การสัมภาษณ์และนโยบายพรรคที่มาจากเทปการแถลงนโยบาย นโยบายพรรคจากการสัมภาษณ์นักการเมืองที่เด่นชัดคือการให้ดร.สุภชัย พานิชภักดิ์ ทีมเศรษฐกิจพรรคประชาธิปไตยและดร.สุรศักดิ์ นานานุกูล ทีมเศรษฐกิจของพรรคความหวังใหม่มาสัมภาษณ์เกี่ยวกับนโยบายในการแก้ปัญหาเศรษฐกิจ ทั้งนี้ผู้ดำเนินรายการเน้นที่พรรคการเมืองใหญ่คือพรรคความหวังใหม่และพรรคประชาธิปไตยโดยแบ่งประเด็นการแข่งขันด้วยเช่นกัน

กระบวนการกำหนดประเด็นในรายการ

ในรายการเจาะลึกทั่วไทยพบว่าผู้ที่ทำหน้าที่กำหนดประเด็นมีลักษณะที่ผสมผสานระหว่าง การที่สื่อเป็นเจ้าของเวทีมีบทบาทในการกำหนดประเด็นเนื้อหาและผู้ร่วมรายการเป็นผู้กำหนด ประเด็นในการนำเสนอ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสถานภาพของบุคคลและองค์กร ตัวอย่างที่แสดงให้เห็น บทบาทของสื่อในการเป็นผู้กำหนดประเด็นในรายการ ได้อย่างชัดเจนกรณีที่ย้ายการสูงสุดมีคำสั่ง ไม่ ฟ้องในคดีส.ป.ก.4-01 สื่อได้แสดงท่าทีที่ไม่เห็นด้วยจึงได้เชิญนักวิชาการที่เป็นนักกฎหมายมา สัมภาษณ์ซึ่งการตอบคำถามของนักกฎหมายก็สอดคล้องไปในทิศทางเดียวกับสื่อมวลชนทำให้ ประเด็นที่สื่อต้องการนำเสนอแก่ประชาชนมีน้ำหนักมากขึ้น ในการสัมภาษณ์นักการเมือง สื่อ พยายามถามในเชิงตรวจสอบนักการเมืองเช่น กรณีที่สัมภาษณ์นายสุวิทย์ คุณกิตติ เลขาธิการพรรค กิจสังคม สื่อได้นำประเด็นเรื่องการตั้งเงื่อนไขของหัวหน้าพรรคที่กล่าวไว้ว่าจะเข้าร่วมรัฐบาล ต้องขอให้อีสานมีน้ำกินน้ำใช้ สื่อได้ถามในประเด็นที่ว่าความหมายของคำพูดดังกล่าวคือพรรค กิจสังคมต้องการดูแลกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ใช่หรือไม่ซึ่งนายสุวิทย์ได้ตอบอย่างไม่ตรง ประเด็นและยังไม่ยอมรับ สื่อได้ถามต่อเนื่องต่อไปเนื่องจากคำตอบไม่ชัดเจนจนได้ข้อสรุปจาก นายสุวิทย์ในทำนองที่ว่าพรรคอยากรับผิดชอบงานในกระทรวงนี้ต่อ

อย่างไรก็ตามในส่วนที่นักการเมืองพยายามโต้ตอบสื่อเช่น จากรายการที่สัมภาษณ์นาย สุธรรม แสงประทุม กรรมการบริหารพรรคพลังธรรมซึ่งเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับผลของโพลจากมติชน ที่พาดพิงถึงพรรคพลังธรรม ปรากฏว่านายสุธรรมได้แสดงความไม่เห็นด้วยกับผลของโพลและ โจมตีมติชนว่าไม่เป็นกลางจนเกิดภาวะตึงเครียดขึ้นในรายการ สื่อได้แก้สถานการณ์โดยแทรกการ ประกาศขอรับบริจาคโลหิตกลางรายการเพื่อลดบรรยากาศที่เคร่งเครียดและเปลี่ยนประเด็นคำถาม ไปเป็นเรื่องอื่นทันที อันแสดงให้เห็นว่าสื่อไม่สามารถควบคุมพื้นที่ในรายการให้เป็นไปตาม กำหนดวาระของสื่อมวลชน อีกตัวอย่างหนึ่งจากรายการที่สัมภาษณ์นายสุวิชัย รังสิตพล ซึ่งเป็น นักการเมืองที่ถูกองค์กรกลางจับตาอยู่ นายสุวิชัย รังสิตพล ได้ใช้เวทีในรายการในการตอบโต้กับ ข้อกล่าวหาขององค์กรกลาง

นอกจากนี้ผู้กำหนดประเด็นในรายการที่พบคือองค์กรกลาง เป็นตัวอย่างที่เห็นได้ชัดเจนว่า องค์กรกลางเป็นผู้ควบคุมเวทีโดยมีสื่อเป็นผู้สนับสนุนโดยเน้นในประเด็นหลักเช่น การหาเสียง เลือกตั้งที่ผิดกฎหมายเลือกตั้งโดยเฉพาะการแจกเงินซื้อเสียง ใช้ความรุนแรงหรือการใช้อิทธิพลข่ม ขู่ผู้สมัครหรือประชาชน รวมทั้งการประชาสัมพันธ์เรื่องร้องทุกข์และการทำงานขององค์กรกลาง ทั่วประเทศ

จากประเด็นคำถามที่สื่อมวลชนใช้ในการสัมภาษณ์พบว่าเน้นการตอบสนองต่อผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งหลายกลุ่มเช่น กลุ่มที่สนใจเรื่องความเคลื่อนไหวทางการเมืองพบว่าแนวคำถามเป็นเรื่องการสำรวจความคิดเห็น การจัดตั้งรัฐบาล การหาเสียงเลือกตั้ง เรื่องขั้วทางการเมือง และกลุ่มชนชั้นกลางที่สนใจเรื่องเศรษฐกิจนโยบายในการแก้ปัญหาเศรษฐกิจของพรรคการเมือง

รายการข่าวยามเช้า

รูปแบบรายการ

รายการข่าวยามเช้าเป็นรายการประจำทางสถานีวิทยุกองบัญชาการทหารสูงสุดซึ่งให้สัมปทานแก่บริษัทมีเดียพลัส จำกัด โดยใช้ชื่อคลื่นว่านิวส์แอนด์ทอล์กเอฟเอ็ม ความถี่ 101 เมกะเฮิร์ตซ์ เน้นรายการที่มีเนื้อหาสาระด้านการเมือง เศรษฐกิจและสังคม การออกอากาศรายการสามารถกระจายเสียงใช้ระบบเครือข่ายสัญญาณผ่านดาวเทียม* ไปยังสถานีเครือข่าย 24 สถานีทั่วประเทศ เป็นรายการประเภทรายงานและวิเคราะห์ข่าว (นำประเด็นมาจากหนังสือพิมพ์) ประกอบช่วงสัมภาษณ์บุคคลตามกระแสข่าว ช่วงก่อนการเลือกตั้งทั่วไปรายการได้จัดสรรเวลาเป็นเวทีสำหรับการเลือกตั้งโดยเชิญนักการเมือง นักวิชาการมาสัมภาษณ์และให้ข้อมูล ออกอากาศทุกวันจันทร์ถึงวันศุกร์เวลา 7.45-9.00 น.

ผู้ดำเนินรายการ

ผู้ดำเนินรายการข่าวยามเช้าประกอบด้วยผู้ดำเนินรายการประจำ 2 คนเป็นชายหนึ่งคนคือคุณเดิมนักคิด จารุปรานและหญิงหนึ่งคนคือคุณอวิศดา ปกมนตรี ซึ่งผู้ดำเนินรายการทั้งสองคนจะร่วมกันรายงานข่าวจากหนังสือพิมพ์ซึ่งเป็นเหตุการณ์ประจำวันและสัมภาษณ์ทางโทรศัพท์แขกรับเชิญในรายการซึ่งเป็นบุคคลในกระแสข่าว

*รายการข่าวยามเช้ากระจายเสียงในระบบเครือข่ายสัญญาณผ่านดาวเทียมประมาณเดือนมิถุนายน 2541

ลักษณะการสนทนาในรายการ

การสนทนาใช้การสัมภาษณ์แขกรับเชิญทางโทรศัพท์สายตรง โดยผู้ดำเนินรายการทั้งสองคนเป็นผู้สัมภาษณ์และแขกรับเชิญเป็นผู้ให้สัมภาษณ์ นำประเด็นเกี่ยวกับการเลือกตั้งหรือเรื่องอื่นที่น่าสนใจมาตั้งเป็นคำถามสัมภาษณ์

ช่วงเวลาในรายการ

รายการข่าวยามเช้าออกอากาศทุกวันจันทร์ถึงวันศุกร์ จากการสำรวจเนื้อหารายการพบว่าแบ่งเป็นช่วงต่าง ๆ ดังในตารางที่ 6.9

ตารางที่ 6.9 เวลา ความยาวและเนื้อหารายการข่าวยามเช้า

วันที่	เวลา	ความยาว (นาที)	เนื้อหารายการ
ทุกวันนี้ออกอากาศ	7.45-8.00 น.	15	ช่วงที่ 1 รายงานข่าวจากหนังสือพิมพ์
	8.00-8.15 น.	15	เคารพธงชาติ/ข่าวต้นชั่วโมงจากทางสถานี/ สารคดีสั้น/โฆษณา
	8.15-8.30 น.	15	ช่วงที่ 2 สัมภาษณ์บุคคล
	8.30-8.45 น.	15	เคารพธงชาติ/ข่าวต้นชั่วโมงจากทางสถานี/ สารคดีสั้น/โฆษณา
	8.45-9.00 น.	15	ช่วงที่ 3 รายงานข่าวจากหนังสือพิมพ์

หมายเหตุ : เนื้อหารายการและช่วงเวลาอาจมีการเปลี่ยนแปลงได้

วิเคราะห์รูปแบบรายการ

รายการข่าวยามเช้าเป็นรายการประจำของสถานีวิทยุนิวส์เอนด์ทอล์กเอฟเอ็ม เนื่องจากรูปแบบหลักของรายการเป็นการรายงานและวิเคราะห์ข่าว ดังนั้นช่วงการสัมภาษณ์หรือเปิดเป็นเวทีสำหรับการเลือกตั้งจึงมีเพียง 15 นาที อย่างไรก็ตามการที่รายการใช้เวลาส่วนหนึ่งสัมภาษณ์นักการเมือง แสดงถึงความพยายามที่จะให้สื่อวิทยุสนับสนุนการเลือกตั้ง จากการดำเนินการของสถานีที่เป็นเอกชนทำให้ต้องมีช่วงโฆษณา ทั้งนี้เวลาในรายการ 75 นาทีพบว่าใช้ไปในส่วนที่ไม่เกี่ยวข้องกับเนื้อหารายการ 30 นาทีเหลือเวลาสำหรับเนื้อหารายการเพียง 45 นาที การที่รายการสามารถกระจายเสียงไปส่วนภูมิภาคได้โดยใช้ระบบสัญญาณผ่าน ดาวเทียมไปยังสถานีเครือข่ายในต่างจังหวัด ทำให้ประชาชนในส่วนภูมิภาคสามารถฟังรายการข่าวยามเช้าได้พร้อมกับประชาชนใน

กรุงเทพฯ อันเป็นการขยายความคิดและทัศนคติจากสื่อมวลชนในส่วนกลางไปยังประชาชนในภูมิภาค เป็นลักษณะเด่นที่ปรากฏในรายการ

ในส่วนของผู้ดำเนินรายการ ผู้ดำเนินรายการทั้งสองคนเป็นผู้ที่ทำงานด้านสื่อ โดยคุณ เดิมศักดิ์ จารุปราน เป็นนักสื่อสารมวลชนสาขาวิทยุ คุณอัสดา ปกมนตรีเป็นผู้ประกาศข่าวทาง สถานีโทรทัศน์ช่อง 9 ก่อนที่จะมาดำเนินรายการวิทยุ สำหรับการสนทนาใช้การสัมภาษณ์แบบ แกร็บ เชิญทางโทรศัพท์ โดยผู้ดำเนินรายการเป็นผู้สัมภาษณ์และแกร็บเชิญเป็นผู้ให้สัมภาษณ์ ในการสนทนานั้นถ้าเป็นนักการเมืองที่มีประสบการณ์ทางการเมืองสูงการกำหนดประเด็นในการสนทนา จะตกเป็นของนักการเมืองเช่นในการสัมภาษณ์ ร.ต.อ.เฉลิม อยู่บำรุง หัวหน้าพรรคมวลชนเป็น คັນ และจากการวิเคราะห์รูปแบบวาทกรรมในรายการข่าวยามเช้าพบว่าในการสนทนากับแกร็บ เชิญ การสนทนาของทั้งสองฝ่ายจะอยู่ในระดับเดียวกันที่สามารถตอบโต้กันได้ ในมุมมองที่เห็น ด้วยและไม่เห็นด้วย

เนื้อหารายการ

เนื้อหารายการข่าวยามเช้าจะศึกษาในส่วนการสัมภาษณ์บุคคลเป็นหลักโดยถือว่าเป็นช่วงที่ ส่งเสริมการเลือกตั้งเป็นพิเศษโดยวิเคราะห์จากเนื้อหารายการที่บันทึกเทปไว้รวม 8 ตอนคือ วันที่ 25, 28 ตุลาคม และ 1, 4, 8, 11, 13, 15 พฤศจิกายน พ.ศ.2539 (ดูเนื้อหารายการได้ในภาค ผผนวก ข)

วิเคราะห์เนื้อหารายการ

ตัวแสดงทางการเมืองในรายการ

ตัวแสดงทางการเมืองที่มีส่วนร่วมในรายการมี 2 กลุ่ม โดยกลุ่มที่ได้รับการจัดลำดับความ สำคัญเป็นอันดับแรกคือนักการเมือง ผู้สมัครรับเลือกตั้งในเขตต่าง ๆ ของกรุงเทพฯ และกลุ่มที่ สองคือนักวิชาการในฐานะผู้แสดงความคิดเห็นในการเลือกตั้ง

ตารางที่ 6.10 แสดงการจำแนกบุคคล, สถานภาพและการมีส่วนร่วมของตัวแสดงทางการเมือง
ในรายการข่าวยามเช้า

วันที่	ตัวแสดงทางการเมือง	ชื่อ	ตำแหน่งและองค์กร	การมีส่วนร่วมในรายการ
25 ต.ค.39	สื่อมวลชน สื่อมวลชน นักการเมือง	คุณเดิมนัดดี จารุปราม คุณอวิศา ปกมนตรี ร.ต.อ.เฉลิม อยู่บำรุง	ผู้ดำเนินรายการวิทยุ ผู้ประกาศข่าวสถานีโทรทัศน์ช่อง 9 หัวหน้าพรรคมวลชน	ผู้สัมภาษณ์ ผู้สัมภาษณ์ ผู้ให้สัมภาษณ์
28 ต.ค.39	สื่อมวลชน สื่อมวลชน นักการเมือง	คุณเดิมนัดดี จารุปราม คุณอวิศา ปกมนตรี นายหิระพงษ์ สาคริก	ผู้ดำเนินรายการวิทยุ ผู้ประกาศข่าวสถานีโทรทัศน์ช่อง 9 รองเลขาธิการพรรคพลังธรรม	ผู้สัมภาษณ์ ผู้สัมภาษณ์ ผู้ให้สัมภาษณ์
1 พ.ย.39	สื่อมวลชน สื่อมวลชน นักการเมือง	คุณเดิมนัดดี จารุปราม คุณอวิศา ปกมนตรี ดร.ประแสง มงคลศิริ	ผู้ดำเนินรายการวิทยุ ผู้ประกาศข่าวสถานีโทรทัศน์ช่อง 9 สมาชิกพรรคประชาธิปไตย	ผู้สัมภาษณ์ ผู้สัมภาษณ์ ผู้ให้สัมภาษณ์
4 พ.ย.39	สื่อมวลชน สื่อมวลชน นักวิชาการ	คุณเดิมนัดดี จารุปราม คุณอวิศา ปกมนตรี รศ.อัญญาค์ ปาณิกบุตร	ผู้ดำเนินรายการวิทยุ ผู้ประกาศข่าวสถานีโทรทัศน์ช่อง 9 อาจารย์ประจำคณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง	ผู้สัมภาษณ์ ผู้สัมภาษณ์ ผู้ให้สัมภาษณ์
8 พ.ย.39	สื่อมวลชน สื่อมวลชน นักการเมือง	คุณเดิมนัดดี จารุปราม คุณอวิศา ปกมนตรี นายชลิตรัตน์ จันทบุบงษา	ผู้ดำเนินรายการวิทยุ ผู้ประกาศข่าวสถานีโทรทัศน์ช่อง 9 สมาชิกพรรคประชากรไทย	ผู้สัมภาษณ์ ผู้สัมภาษณ์ ผู้ให้สัมภาษณ์
11 พ.ย.39	สื่อมวลชน สื่อมวลชน นักการเมือง	คุณเดิมนัดดี จารุปราม คุณอวิศา ปกมนตรี น.ส.อรทัย กาญจนชูศักดิ์	ผู้ดำเนินรายการวิทยุ ผู้ประกาศข่าวสถานีโทรทัศน์ช่อง 9 สมาชิกพรรคพลังธรรม	ผู้สัมภาษณ์ ผู้สัมภาษณ์ ผู้ให้สัมภาษณ์
13 พ.ย.39	สื่อมวลชน สื่อมวลชน นักการเมือง	คุณเดิมนัดดี จารุปราม คุณอวิศา ปกมนตรี นายจาตุรนต์ ฉายแสง	ผู้ดำเนินรายการวิทยุ ผู้ประกาศข่าวสถานีโทรทัศน์ช่อง 9 สมาชิกพรรคความหวังใหม่	ผู้สัมภาษณ์ ผู้สัมภาษณ์ ผู้ให้สัมภาษณ์
15 พ.ย.39	สื่อมวลชน สื่อมวลชน นักการเมือง	คุณเดิมนัดดี จารุปราม คุณอวิศา ปกมนตรี นายพงษ์เทพ เทพกาญจนา	ผู้ดำเนินรายการวิทยุ ผู้ประกาศข่าวสถานีโทรทัศน์ช่อง 9 รองเลขาธิการพรรค	ผู้สัมภาษณ์ ผู้สัมภาษณ์ ผู้ให้สัมภาษณ์

นักการเมืองและผู้สมัครรับเลือกตั้ง จากข้อมูลพบว่ารายการข่าวยามเช้าเน้นความสำคัญ
ของตัวแสดงทางการเมืองที่เป็นนักการเมืองดังในตารางที่ 6.11

ตารางที่ 6.11 แสดงการจำแนกสถานภาพของตัวแสดงทางการเมืองที่เป็นนักการเมือง

วันที่	ชื่อ	พรรค	ตำแหน่งในพรรค
25 ต.ค.39	ร.ต.อ.เฉลิม อยู่บำรุง	มวลชน	หัวหน้าพรรค
28 ต.ค.39	นายพิระพงศ์ สาคริก	พลังธรรม	รองเลขาธิการพรรค
1 พ.ย.39	ดร. ประแส มงคลศิริ	ประชาธิปไตย	ผู้สมัครและสมาชิกพรรค
8 พ.ย.39	นายชลิตร์ตัน จันทบุบงษา	ประชากรไทย	ผู้สมัครและสมาชิกพรรค
11 พ.ย.39	น.ส.อรทัย กาญจนชูศักดิ์	พลังธรรม	ผู้สมัครและสมาชิกพรรค
13 พ.ย.39	นายจาตุรนต์ ฉายแสง	ความหวังใหม่	ผู้สมัครและสมาชิกพรรค
15 พ.ย.39	นายพงษ์เทพ เทพกาญจนา	พลังธรรม	รองเลขาธิการพรรค

ในภาพรวมของนักการเมืองและผู้สมัครส.ส.ที่มาร่วมรายการ เป็นนักการเมืองที่ประชาชนรู้จักและมีตำแหน่งในพรรคเช่น หัวหน้าพรรค รองเลขาธิการพรรค หรือเป็นสมาชิกที่มีบทบาททางการเมืองเช่น น.ส.อรทัย กาญจนชูศักดิ์ พรรคพลังธรรม, นายจาตุรนต์ ฉายแสง พรรคความหวังใหม่ อีกกรณีหนึ่งเป็นผู้สมัครของพรรคที่ลงเลือกตั้งเป็นครั้งแรกแต่มีประวัติการทำงานก่อนลงสมัครน่าสนใจก็สามารถมาร่วมในรายการได้ เช่น ดร.ประแส มงคลศิริ ผู้สมัครของพรรคประชาธิปไตย อดีตที่ปรึกษาผู้ว่ากทม.ด้านมลพิษและสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้สังเกตได้ว่านักการเมืองจากพรรคพลังธรรมมีโอกาสร่วมในรายการมากกว่าพรรคอื่น

ตัวแสดงทางการเมืองที่ได้ร่วมในรายการในอันดับรองลงไปคือนักวิชาการโดยมาร่วมรายการในฐานะผู้ที่ให้ความคิดเห็น วิเคราะห์เหตุการณ์ทางการเมืองโดยเฉพาะเรื่องการเลือกตั้งที่ปรากฏคือ รศ.อัญญาค์ ปาณิกบุตร อาจารย์คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ซึ่งมุมมองและความคิดเห็นจากนักวิชาการมักเป็นที่ยอมรับว่าน่าเชื่อถือ

ประเด็นเนื้อหาในรายการ

ประเด็นเนื้อหาในรายการข่าวยามเช้าที่มีความสัมพันธ์กับตัวแสดงทางการเมืองพบว่ามีประเด็นเนื้อหา คือ การแข่งขันในการเลือกตั้ง, การให้ข้อมูลเกี่ยวกับนโยบายของพรรคการเมือง, ความเคลื่อนไหวของผู้สมัครและพรรคการเมืองและการจัดตั้งรัฐบาล

1) การแข่งขันในการเลือกตั้ง เน้นประเด็นที่เกี่ยวกับการซื้อเสียงในพื้นที่ของผู้สมัครเรื่องข่าวทางการเมือง นำผลการสำรวจความคิดเห็นมาเป็นหัวข้อสนทนากับนักการเมือง โดยเฉพาะเน้นถามพรรคพลังธรรมทั้ง น.ส.อรทัย กาญจนชูศักดิ์, นายพิระพงศ์ สาคริก, นายพงษ์เทพ

เทพกาญจนา นอกจากนี้ยังเน้นเรื่องการแข่งขันระหว่างพรรคพลังธรรมและพรรคประชาธิปัตย์ในกรุงเทพฯ เรื่องความรุนแรงและการใช้อิทธิพลในการเลือกตั้งเน้นถามจากผู้สมัครของพรรคความหวังใหม่นายจาตุรนต์ ฉายแสง จากกระแสข่าวที่เกิดขึ้นรวมทั้งเรื่องกลยุทธ์ที่ผู้สมัครแต่ละคนใช้ในการหาเสียง

2) การให้ข้อมูลเกี่ยวกับนโยบายของพรรคการเมือง เป็นการสัมภาษณ์นักการเมืองเรื่องเกี่ยวกับนโยบายโดยเน้นนโยบายในพื้นที่ที่เลือกตั้ง เช่น สัมภาษณ์นายพิระพงษ์ สาคริกเกี่ยวกับนโยบายของพรรคพลังธรรมในกรุงเทพฯ นโยบายของพรรคประชาธิปัตย์ต่อกรุงเทพฯ โดยเฉพาะในเรื่องมลพิษและสิ่งแวดล้อม นโยบายของผู้สมัครพรรคประชากรไทยในพื้นที่เขต 4 ในภาพรวมเน้นที่นโยบายของผู้สมัครในพื้นที่

3) ความเคลื่อนไหวของผู้สมัครและพรรคการเมืองตามที่เป็นการข่าว เชิญ ร.ต.อ.เฉลิม อยู่บำรุง หัวหน้าพรรคมวลชน มาชี้แจงข้อเท็จจริงในการออกโทรทัศน์เรื่องส.ป.ก.4-01

4) การจัดตั้งรัฐบาล ในประเด็นนี้มาจากการสัมภาษณ์นักวิชาการและผู้สมัคร ในการประเมินจำนวนส.ส.ของพรรคที่คาดว่าจะได้รับเลือกตั้ง ความเป็นไปได้ในการตั้งรัฐบาลร่วมกันระหว่างพรรคการเมืองต่าง ๆ โดยมีบริบทจากการอภิปรายไม่ไว้วางใจมาเกี่ยวข้อง รวมทั้งการสัมภาษณ์นักการเมืองโดยเฉพาะพรรคพลังธรรม ในเรื่องการร่วมรัฐบาลกับพรรคประชาธิปัตย์และความเห็นของผู้สมัครพรรคความหวังใหม่ในการจัดตั้งรัฐบาล

กระบวนการกำหนดประเด็นในรายการ

รายการข่าวยามเช้า สื่อเป็นผู้กำหนดประเด็นในการสนทนาแต่ในบางครั้งสื่อก็ถูกลดบทบาทและผู้กำหนดประเด็นกลายเป็นนักการเมืองซึ่งมีรูปแบบที่ผสมผสานอยู่ในรายการ ในกรณีที่เวทีในการสื่อสารถูกนักการเมืองเป็นผู้คุมประเด็นในการสนทนานั้น สังเกตได้ว่ามาจากนักการเมืองที่มีประสบการณ์ทางการเมืองสูงเช่น ร.ต.อ.เฉลิม อยู่บำรุง หัวหน้าพรรคมวลชน จากเนื้อหารายการที่สัมภาษณ์เรื่องที่เป็นผู้จุดประเด็นในเรื่องเงินสินบน 750 ล้านบาทในการออกใบอนุญาตตั้งธนาคารแห่งใหม่ ร.ต.อ.เฉลิม เป็นผู้ชี้แจง ผู้ดำเนินรายการได้พยายามถามต่อเนื่องถึงความสำเร็จหรือความล้มเหลวในเรื่องนี้แต่กลับถูก ร.ต.อ.เฉลิม คอบและถามกลับจนผู้ดำเนินรายการต้องเปลี่ยนประเด็นในการสนทนาเป็นอีกเรื่องหนึ่ง

ในกรณีที่นายจาตุรนต์ ฉายแสงผู้สมัครพรรคความหวังใหม่มาร่วมรายการ นายจาตุรนต์ได้แสดงบทบาทชี้แจงในเรื่องเกี่ยวกับความรุนแรงในการเลือกตั้งที่เกิดขึ้นในจ.ฉะเชิงเทรา รวมทั้ง

ได้บอกย้ำว่าไม่เชื่อความเป็นกลางขององค์กรกลาง และใช้พื้นที่ในรายการกล่าววิพากษ์วิจารณ์องค์กรกลางซึ่งผู้ดำเนินรายการทั้งสองคนก็ได้ให้เวทีกับนายจาตุรณต่ออย่างเต็มที่

บทบาทที่สื่อเป็นผู้กำหนดประเด็นในรายการ สังเกตได้ว่าเป็นผู้สมัครและนักการเมืองที่ยังไม่มีประสบการณ์ทางการเมืองมากนักเช่น นายชลิตรัตน์ จันทบุบงษา ผู้สมัครจากพรรคประชากรไทย ซึ่งถูกสัมภาษณ์เกี่ยวกับการซื้อเสียงในพื้นที่และนโยบายที่จะทำเพื่อประชาชนในพื้นที่ซึ่งตอบไม่ชัดเจน ผู้ดำเนินรายการได้ถามเพิ่มเติมจนได้คำตอบด้านนโยบายพรรคประชากรไทย ในการสัมภาษณ์ผู้สมัครของพรรคพลังธรรมนายพีระพงษ์ ศาคริกและน.ส.อรทัย กาญจนชูศักดิ์ จากเนื้อหารายการทั้งสองครั้งผู้ดำเนินรายการได้กำหนดประเด็นไปในเรื่องชี้แจงทางการเมืองที่ว่าพรรคพลังธรรมจะเข้าร่วมรัฐบาลกับพรรคประชาธิปัตย์หรือไม่ พรรคพลังธรรมไม่ได้ให้คำตอบที่ชัดเจนว่าจะร่วมรัฐบาลกับพรรคประชาธิปัตย์หรือไม่ จนในที่สุดสื่อก็ได้คำตอบว่าพรรคพลังธรรมจะไม่ร่วมรัฐบาลกับพรรคประชาธิปัตย์หากภาพของรัฐบาลผสมออกมาเป็นเหมือนที่ผ่านมาและยินดีเป็นฝ่ายค้านมากกว่ารัฐบาล รวมทั้งการที่สื่ออยากทราบจุดยืนของพรรคพลังธรรมจากนายพีระพงษ์ ศาคริก โดยให้วิจารณ์นโยบายเศรษฐกิจพรรคการเมืองใหญ่ เช่น พรรคประชาธิปัตย์ พรรคความหวังใหม่ โดยสื่อมีจุดประสงค์ต้องการทราบว่าพรรคพลังธรรมจะเข้าร่วมรัฐบาลหรือไม่ซึ่งคำตอบจากพรรคพลังธรรมคือเป็นกลางไม่ได้เข้าข้างนโยบายของพรรคการเมืองใดซึ่งสื่อได้ถามต่อเนื่องจนได้คำตอบที่ว่าอาจจะพิจารณาอีกครั้งหลังการเลือกตั้ง

การเสนอวาระของสื่อมวลชนในรายการข่าวยามเช้า พบว่าสื่อได้ให้ความสนใจในเรื่องความเคลื่อนไหวทางการเมืองตามกระแสข่าว ผลจากการสำรวจความคิดเห็นหรือโพลต่าง ๆ ที่ออกมาในช่วงที่มีการเลือกตั้งที่มีผลกระทบต่อพรรคการเมืองโดยเฉพาะพรรคพลังธรรมที่มีกระแสออกมาว่าจะไม่ได้รับการเลือกตั้งและดำเนินนโยบายของผู้สมัคร โดยเน้นนโยบายต่อพื้นที่โดยเฉพาะในกรุงเทพฯ มากกว่าจะให้ความสำคัญกับนโยบายระดับประเทศ

ภาพรวมของรายการสนทนารายการเมืองทางวิทยุ

รูปแบบรายการ

ในการศึกษารายการวิทยุทั้งสี่รายการคือรายการคุยกันก่อนวันเลือกตั้ง, รายการเลือกตั้ง'39 รายการเจาะลึกทั่วไทยและรายการข่าวยามเช้า อาจจำแนกรายการได้ 2 ประเภทคือ

- 1) รายการของรัฐ ได้แก่ รายการคุยกันก่อนวันเลือกตั้งและรายการเลือกตั้ง'39
- 2) รายการของเอกชน ได้แก่ รายการเจาะลึกทั่วไทยและรายการข่าวยามเช้า

ในด้านรายการของรัฐที่ไม่มีโฆษณาทำให้เวลาทั้งหมดในรายการใช้ไปในการเสนอเนื้อหา รายการที่เกี่ยวกับการเลือกตั้งอย่างเต็มที่ ในขณะที่รายการของเอกชนมีข้อจำกัดที่ต้องมีช่วงโฆษณา จากการศึกษาพบว่ารายการข่าวยามเช้าใช้เวลาในการโฆษณาและเสนอข่าวของสถานีไปประมาณ 30 นาทีจากเวลาทั้งหมด 75 นาที รายการเจาะลึกทั่วไทยใช้เวลาถึง 60 นาทีในการโฆษณา เสนอข่าวของสถานีและสารคดีสั้นจากเวลาในรายการทั้งหมด 120 นาที

รายการคุยกันก่อนวันเลือกตั้งและรายการเลือกตั้ง'39 มีรูปแบบที่น่าสนใจเนื่องจากเป็นรายการนิตยสาร รายการเลือกตั้ง'39 มีช่วง phone in และ vox pop ส่วนรายการคุยกันก่อนวันเลือกตั้งมีช่วง phone in โดยลักษณะที่เหมือนกันคือทั้งสองรายการเปิดให้ผู้ฟังโทรศัพท์เข้ามาในรายการหรือ phone in แต่มีความแตกต่างในรายละเอียดคือรายการเลือกตั้ง'39 ให้ผู้ฟังแสดงความคิดเห็นได้อย่างเดียวในขณะที่รายการคุยกันก่อนวันเลือกตั้งประชาชนสามารถแสดงความคิดเห็นหรือตั้งคำถามแก่รับเชิญที่มาร่วมในรายการได้โดยตรง อย่างไรก็ตามถ้าพิจารณาเรื่องเวลาที่รายการให้กับช่วงการแสดงความคิดเห็นของประชาชน รายการคุยกันก่อนวันเลือกตั้งจะเปิดเป็นเวทีสำหรับประชาชนมากกว่าโดยให้เวลาครึ่งหนึ่งของรายการคือ 30 นาที ในขณะที่รายการเลือกตั้ง'39 ให้เวลา 5 นาทีเท่านั้น แสดงให้เห็นว่าในด้านรูปแบบของรายการเลือกตั้ง'39 เป็นเวทีแต่เมื่อพิจารณาอย่างลึกซึ้งพบว่าไม่ได้ให้ความสำคัญเท่าใดนัก

ส่วนรายการข่าวยามเช้าเนื่องจากรูปแบบเน้นที่การรายงานข่าวจากหน้าหนังสือพิมพ์ การสัมภาษณ์บุคคลเป็นส่วนประกอบในรายการ ดังนั้นรูปแบบรายการจึงไม่เปิดกว้างมากเท่าใดสำหรับการเป็นเวทีให้กับประชาชน ส่วนรายการเจาะลึกทั่วไทยแม้ว่าจะไม่ได้เน้นการเปิดเป็นเวทีสำหรับประชาชน แต่จากรูปแบบรายการได้มุ่งเน้นการทำหน้าที่ของสื่อกำหนดประเด็นจากการเชิญนักหนังสือพิมพ์จากมติชนซึ่งเป็นหนังสือพิมพ์แนวการเมืองสำหรับกลุ่มผู้อ่านที่เป็นปัญญาชนมาสัมภาษณ์แก่รับเชิญในรายการเป็นกรณีพิเศษด้วย

ผู้ดำเนินรายการ

ผู้ดำเนินรายการของรายการสนทนาทางวิทยุพบว่า รายการคุยกันก่อนวันเลือกตั้งและรายการเลือกตั้ง'39 ผู้ดำเนินรายการเป็นเจ้าหน้าที่ของทางสถานีซึ่งไม่ได้มีความเชี่ยวชาญในการดำเนินรายการแนวการเมือง จากสถานภาพที่ผู้ดำเนินรายการเป็นข้าราชการ โดยเฉพาะรายการเลือกตั้ง'39 ทำให้การดำเนินรายการต้องอยู่ในกรอบหรือนโยบายที่สถานีกำหนด ด้านผู้ดำเนินรายการเจาะลึกทั่วไทยและรายการข่าวยามเช้าพบว่า ก่อนข้างมีอิสระในการนำเสนอเนื้อหาเนื่องจากเป็นเอกชน แต่พบว่ามีความต่างในระดับของผู้ดำเนินรายการคือ รายการเจาะลึกทั่วไทยนอกจากจะมีผู้ดำเนินรายการจากสถานีวิทยุไอเอ็นเอ็นแล้ว ยังมีนักหนังสือพิมพ์จากมติชนที่มีประสบการณ์ในเรื่องการเมืองมาร่วมสัมภาษณ์ด้วย โดยเป็นนักหนังสือพิมพ์ระดับบรรณาธิการและมีตำแหน่งในวงการข่าวเช่น คุณสมหมาย ปาริฉัตรดี ที่เป็นนายกสมาคมนักข่าวแห่งประเทศไทย ส่วนรายการข่าวยามเช้านั้นพบว่า ผู้ดำเนินรายการหญิงของรายการคือคุณอวิศดา ปกมนตรี เป็นผู้ประกาศข่าวของทางสถานีโทรทัศน์ช่อง 9 ซึ่งหากเปรียบเทียบประสบการณ์ในการสัมภาษณ์นักการเมืองอาจมีความชำนาญน้อยกว่านักหนังสือพิมพ์ในรายการเจาะลึกทั่วไทย

เมื่อพิจารณาสัดส่วนของผู้ดำเนินรายการหญิงและชายจากรายการสนทนาทางวิทยุทั้งสี่รายการ จำแนกได้เป็นผู้ดำเนินรายการชาย 7 คน ผู้ดำเนินรายการหญิง 6 คน โดยมีสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน แสดงให้เห็นว่าสื่อวิทยุเปิดกว้างให้ผู้หญิงได้มีบทบาทเป็นผู้ดำเนินรายการสนทนาการเมืองมากขึ้น ทั้งนี้รายการสนทนาของรัฐทั้งรายการคุยกันก่อนวันเลือกตั้งและรายการเลือกตั้ง'39 สัดส่วนของผู้ดำเนินรายการหญิงมีมากกว่าชาย ในขณะที่รายการเจาะลึกทั่วไทยซึ่งเป็นของเอกชนใช้ผู้ดำเนินรายการชายทั้งหมด ส่วนรายการข่าวยามเช้านั้นให้ความสำคัญระหว่างผู้ดำเนินรายการชายและหญิงเท่ากัน ภาพรวมในด้านผู้ดำเนินรายการสนทนาทางวิทยุจึงมีข้อแตกต่างจากรายการสนทนาทางโทรทัศน์อย่างชัดเจน

ลักษณะการสนทนาในรายการ

ด้านรูปแบบการสนทนาในรายการทั้งรายการคุยกันก่อนวันเลือกตั้ง, รายการเลือกตั้ง'39, รายการเจาะลึกทั่วไทยและรายการข่าวยามเช้า ใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบรับเชิญทางสายโทรศัพท์ที่มีเพียงรายการคุยกันก่อนวันเลือกตั้งในบางตอนที่แจกรับเชิญมาให้สัมภาษณ์ในห้องส่งของสถานี วาทกรรมที่เกิดขึ้นจากการสนทนา ในรายการของรัฐ โดยเฉพาะเลือกตั้ง'39 วาทกรรมจากผู้ดำเนินรายการเป็นการสนทนาที่เป็นทางการ แสดงถึงความเคารพอ่อนน้อมแจกรับเชิญ ทั้งนี้เนื่องจาก

สถานภาพของแขกรับเชิญเป็นข้าราชการระดับสูงของจังหวัด สังเกตได้จากภาษาที่ใช้ในการกล่าวนำก่อนการสัมมนาที่เป็นแบบเดียวกันทุกครั้ง เช่น “ก่อนอื่นต้องขอกราบพระคุณท่านเป็นอย่างสูงที่ได้ให้เกียรติมาร่วมรายการกับเรา” มีการนำเสนอด้วยคำขวัญ บทกลอน ส่วนวาทกรรมจากแขกรับเชิญซึ่งเป็นข้าราชการพบว่าเป็นการสนทนาในระดับทางการเช่น การตอบคำถามขั้นตอนรายงาน ไม่นำเสนอสิ่งที่เป็นความขัดแย้ง มีลักษณะที่เป็นคำสั่งในบางครั้ง ทั้งนี้พบว่ารายการเลือกตั้ง'39 เป็นรายการที่จัดอยู่ในประเภทรายการเพื่อการประชาสัมพันธ์ของรัฐ เป็นเวทีให้หน่วยงานของราชการได้มาชี้แจงประชาชนเกี่ยวกับการเลือกตั้ง ไม่สร้างความขัดแย้งหรือโต้ตอบแค่เป็นการรายงานจากเจ้าหน้าที่ของรัฐไปยังประชาชน เป็นการสื่อสารจากบนลงล่างไม่ให้นักการเมืองมีส่วนร่วมแต่อย่างใด

รายการคุยกันก่อนวันเลือกตั้งแม้ว่าจะเป็นการสนทนาในวิทยุของรัฐในฝ่ายนิติบัญญัติแต่ก็พบว่าวาทกรรมจากการสนทนาในรายการต่างไปจากรายการเลือกตั้ง'39 กล่าวคือในส่วนของผู้ดำเนินรายการใช้การสนทนาที่ไม่เป็นทางการ ให้ความสนิทสนมเป็นการเองกับผู้ฟังรายการในช่วงที่มีการ phone in รวมทั้งให้ข้อมูลแก่ผู้ฟังในลักษณะที่เป็นการบอกเล่ามากกว่ารายงาน แต่รูปแบบที่ใช้พบว่ามี การเสนอคำขวัญ บทเพลงที่มีเนื้อหาเชิญชวนประชาชนไปใช้สิทธิ์ ในกรณีของการสนทนากับแขกรับเชิญในรายการพบว่า สื่อมวลชนแสดงบทบาทในระดับเดียวกับแขกรับเชิญที่มาร่วมรายการมีการโต้แย้งโต้ซึ่งกันเป็นรูปแบบที่คล้ายกับวาทกรรมจากรายการเอกชน

รายการเจาะลึกทั่วไทยและรายการข่าวยามเช้าซึ่งเป็นรายการของเอกชนทั้งสองรายการสนทนาเป็นไปในลักษณะที่มีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน มีการโต้ตอบและโต้แย้งระหว่างทั้งสองฝ่ายเกิดขึ้นในรายการ ผู้ดำเนินรายการและแขกรับเชิญมีการสนทนาที่อยู่ในระดับเดียวกัน

เนื้อหารายการ

ตัวแสดงทางการเมืองในรายการ

จากการศึกษาด้านตัวแสดงทางการเมืองที่มีส่วนร่วมในรายการสนทนาทางวิทยุทั้งสี่รายการ อาจเปรียบเทียบให้เห็นดังข้อมูลในตารางที่ 6.12

ตารางที่ 6.12 เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของตัวแสดงทางการเมืองในรายการสนทนาทางวิทยุ

ตัวแสดงทางการเมือง	คุยกันก่อนวันเลือกตั้ง		เลือกตั้ง'39		เจาะลึกทั่วไทย		ข่าวยามเช้า	
	ครั้ง	%	ครั้ง	%	ครั้ง	%	ครั้ง	%
เจ้าหน้าที่รัฐที่จัดการเลือกตั้ง								
ผู้อำนวยการเขต	2	3.40	-	-	-	-	-	-
รองปลัดกรุงเทพฯ	1	1.69	-	-	-	-	-	-
รองอธิบดีกรมตำรวจ	1	1.69	-	-	-	-	-	-
ผู้ว่าราชการจังหวัด	-	-	4	7.14	-	-	-	-
รองผู้ว่าราชการจังหวัด	-	-	1	1.79	-	-	-	-
ปลัดจังหวัด	-	-	2	3.57	-	-	-	-
อัยการจังหวัด	-	-	1	1.79	-	-	-	-
นายอำเภอ	-	-	7	12.50	-	-	-	-
ผู้กำกับการสถานีตำรวจ	-	-	2	3.57	-	-	-	-
รวม	4	6.78	17	30.36	-	-	-	-
นักการเมือง								
หัวหน้าพรรค	2	3.40	-	-	3	4.35	1	14.29
รองหัวหน้าพรรค	1	1.69	-	-	2	2.90	-	-
เลขาธิการพรรค	-	-	-	-	2	2.90	-	-
รองเลขาธิการพรรค	-	-	-	-	-	-	2	28.57
กรรมการบริหารพรรค	-	-	-	-	3	4.35	-	-
ทีมเศรษฐกิจ/ต่างประเทศ	-	-	-	-	2	2.90	-	-
ที่ปรึกษาพรรค	-	-	-	-	1	1.45	-	-
สมาชิกพรรค	-	-	-	-	5	7.24	4	57.14
ตัวแทนพรรคการเมือง	7	11.86	-	-	4	5.80	-	-
รวม	10	16.95	-	-	22	31.89	7	100
องค์กรกลาง								
ประธานองค์กรกลาง	-	-	-	-	1	1.45	-	-
ประธานองค์กรกลางภาค	-	-	-	-	3	4.35	-	-
ประธานองค์กรกลางจังหวัด	-	-	2	3.57	4	5.80	-	-
ประธานฝ่าย	2	3.40	-	-	4	5.80	-	-
เลขานุการองค์กรกลาง	1	1.69	-	-	-	-	-	-
ผู้ช่วยเลขานุการและเจ้าหน้าที่	-	-	-	-	8	11.59	-	-
รวม	3	5.09	2	3.57	20	28.99	-	-
องค์กรเอกชน								
	-	-	-	-	1	1.45	-	-
รวม	-	-	-	-	1	1.45	-	-

ตารางที่ 6.12 (ต่อ)

ตัวแสดงทางการเมือง	คุยกันก่อนวันเลือกตั้ง		เลือกตั้ง'39		เจาะลึกทั่วไทย		ข่าวยามเช้า	
	ครั้ง	%	ครั้ง	%	ครั้ง	%	ครั้ง	%
นักวิชาการ	-	-	-	-	1	1.45	-	-
รวม	-	-	-	-	1	1.45	-	-
ผู้อยู่นอกระบบ								
พระ	-	-	2	3.57	-	-	-	-
ผู้อำนวยการโรงเรียน	-	-	2	3.57	-	-	-	-
รวม	-	-	4	7.14	-	-	-	-
สื่อมวลชน								
บรรณาธิการน ส.พ.	-	-	-	-	9	13.04	-	-
ผู้ประกาศข่าวโทรทัศน์	-	-	-	-	1	1.45	-	-
ผู้ดำเนินรายการสถานีวิทยุ	17	28.81	12	21.43	15	21.73	-	-
รวม	17	28.81	12	21.43	25	36.22	-	-
ประชาชน	25	42.37	21	37.50	-	-	-	-
รวม	25	42.37	21	37.50	-	-	-	-
รวมทั้งหมด	59	100	56	100	69	100	7	100

ในรายการคุยกันก่อนวันเลือกตั้งให้ความสำคัญกับตัวแสดงทางการเมืองที่เป็นประชาชน นักการเมืองและเจ้าหน้าที่รัฐที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเลือกตั้งของกทม. ทั้งนี้เมื่อนำเวลาที่ใช้มาประกอบพบว่าประชาชนจะได้ใช้เวลาในการร่วมรายการน้อยกว่าตัวแสดงทางการเมืองอื่น ด้านรายการเลือกตั้ง'39 พบว่าตัวแสดงทางการเมืองที่มีโอกาสใช้พื้นที่ในรายการมากในแง่ปริมาณคือประชาชน แต่ถ้านำเวลามาพิจารณาเป็นเพียงให้แสดงความคิดเห็นสั้น ๆ ใช้เวลาน้อย ดังนั้นตัวแสดงทางการเมืองที่มีบทบาทสำคัญที่แท้จริงในรายการคือเจ้าหน้าที่ของรัฐในจังหวัดที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเลือกตั้ง อย่างไรก็ตามทั้งรายการเลือกตั้ง'39 และรายการคุยกันก่อนวันเลือกตั้งให้พื้นที่สำหรับประชาชนเพื่อมีส่วนร่วมในรายการ

รายการของเอกชนคือรายการเจาะลึกทั่วไทยและรายการข่าวยามเช้าพบว่า พื้นที่ในรายการส่วนใหญ่เน้นตัวแสดงทางการเมืองที่เป็นนักการเมือง โดยนักการเมืองที่มาร่วมรายการเป็นผู้ที่มีตำแหน่งในพรรคอาจเป็นระดับสมาชิกพรรคบ้างแต่ต้องเป็นที่รู้จักของประชาชน อย่างไรก็ตามรายการเจาะลึกทั่วไทยนอกจากนักการเมืองจะได้รับความสำคัญแล้ว องค์กรกลางก็ได้รับความสำคัญในการให้เข้ามาใช้พื้นที่ในรายการในปริมาณที่ใกล้เคียงกับนักการเมืองเช่นกัน โดยเจ้า

หน้าที่องค์กรกลางที่ร่วมในรายการเป็นเจ้าหน้าที่ระดับสูงมีตำแหน่งเช่น ประธานองค์กรกลาง ประธานองค์กรกลางภาค ประธานองค์กรกลางจังหวัด เป็นต้น ในภาพรวมรายการของรัฐเน้นเจ้าหน้าที่รัฐที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งและมีแนวโน้มให้ประชาชนมีส่วนร่วมในรายการ เช่น รายการคุยกันก่อนวันเลือกตั้ง ส่วนรายการของเอกชนเน้นนักการเมือง องค์กรกลาง เพื่อตอบสนองเนื้อหาในเรื่องความเคลื่อนไหวทางการเมืองและการแข่งขันในการเลือกตั้ง

หากวิเคราะห์ภาพรวมด้านตัวแสดงทางการเมืองในรายการสนทนาทางวิทยุพบว่า องค์กรทางการเมืองเช่น พรรคการเมือง/นักการเมือง องค์กรกลาง เจ้าหน้าที่รัฐที่จัดการเลือกตั้ง มีโอกาสได้ใช้พื้นที่ในรายการมากที่สุด ส่วนประชาชนเป็นเพียงผู้รับสารแต่ก็มีแนวโน้มที่ประชาชนจะได้มีส่วนร่วมในรายการมากขึ้น เปิดกว้างขึ้น เช่น ในรายการคุยกันก่อนวันเลือกตั้ง และเมื่อเชื่อมโยงกับแนวคิดของฮาเบอร์มาส์เรื่องพื้นที่อันเป็นเวทีสาธารณะพบว่า ช่วงการเลือกตั้งของไทยสื่อวิทยุเป็นเวทีให้กับสถาบันทางการเมือง พรรคการเมืองและกลุ่มการเมืองอื่น ๆ แต่ในปริมาณที่ไม่มาก เช่น นักวิชาการ องค์กรกลาง สถาบันศาสนา โดยพลเมืองมีส่วนร่วมไม่มากเมื่อเทียบกับสถาบันทางการเมือง น่าสนใจว่ารายการสนทนาเช่นรายการคุยกันก่อนวันเลือกตั้ง พยายามส่งเสริมพื้นที่อันเป็นเวทีสาธารณะโดยการให้ประชาชนได้มีโอกาสตอบโต้ ตรวจสอบนักการเมืองอย่างเปิดเผยในรายการ อย่างไรก็ตามก็ยังคงมีปัจจัยที่มาปิดกั้นสภาพของการเกิดพื้นที่อันเป็นเวทีสาธารณะคือ อำนาจอรัฐในระบบราชการและการแข่งขันทางธุรกิจ

ประเด็นเนื้อหาในรายการ

ประเด็นเนื้อหารายการพบว่ามีความสัมพันธ์โดยตรงกับตัวแสดงทางการเมืองที่ใช้พื้นที่ในรายการ เนื่องจากรายการของรัฐโดยเฉพาะรายการเลือกตั้ง'39 และรายการคุยกันก่อนวันเลือกตั้ง เน้นตัวแสดงทางการเมืองที่เป็นเจ้าหน้าที่ที่จัดการเลือกตั้งทำให้เนื้อหามุ่งไปที่การให้ข้อมูลเกี่ยวกับการเลือกตั้งทั้งระบบและวิธีการเลือกตั้ง การเชิญชวนให้ประชาชนไปใช้สิทธิ์โดยไม่ขายเสียง ในขณะที่รายการเจาะลึกทั่วไทยและรายการข่าวยามเช้าซึ่งให้ความสำคัญกับนักการเมืองและองค์กรกลางทำให้เนื้อหาเป็นเรื่องการแข่งขันระหว่างพรรคการเมือง ความเคลื่อนไหวของพรรคการเมืองและผู้สมัคร โดยเรื่องนโยบายไม่เน้นมากเท่าใด ในรายการเจาะลึกทั่วไทยมีการสัมภาษณ์นโยบายของพรรคในประเด็นที่ประชาชนสนใจคือ เรื่องการแก้ปัญหาเศรษฐกิจและแฝงการแข่งขันโดยมุ่งไปที่พรรคประชาธิปัตย์และพรรคความหวังใหม่ ส่วนในรายการข่าวยามเช้าเน้นนโยบายเฉพาะพื้นที่มากกว่านโยบายในระดับประเทศของพรรคการเมือง

กระบวนการกำหนดประเด็นในรายการ

บทบาทของผู้กำหนดประเด็นในแต่ละรายการพบว่า รายการเลือกตั้ง'39 เจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีส่วนเกี่ยวข้องจัดการเลือกตั้ง เป็นผู้ที่มีบทบาทในการกำหนดประเด็นในรายการ โดยเป็นผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการเลือกตั้งแก่ประชาชนทั้งเรื่องวิธีการเลือกตั้ง ขั้นตอนการเลือกตั้งที่ถูกต้อง ด้านองค์กรกลางได้เสนอประเด็นไปในเรื่องการชี้แจงทำความเข้าใจในเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดูแลการเลือกตั้งให้บริสุทธิ์ยุติธรรม ในส่วนของสื่อมวลชนพบว่ามีบทบาทไม่มาก โดยเป็นการเสริมในประเด็นที่สอดคล้องกับเจ้าหน้าที่ของรัฐและองค์กรกลางในประเด็นที่สอดคล้องกันเรื่องการเชิญชวนประชาชนให้ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง

รายการคุยกันก่อนวันเลือกตั้งมีลักษณะที่คล้ายกับรายการเลือกตั้ง'39 ในแง่ของการให้ข้อมูลเกี่ยวกับการเลือกตั้ง ระบบการเลือกตั้งโดยผู้ดำเนินรายการ เจ้าหน้าที่ของรัฐ(กทม.) เป็นผู้กำหนดประเด็นเหล่านี้ ทั้งนี้ในรายการคุยกันก่อนวันเลือกตั้งอาจมีความต่างไปในประเด็นที่ประชาชนเริ่มมีส่วนในการแสดงความคิดเห็นผ่านสื่อมากขึ้นในเรื่องระบบการเลือกตั้ง ปัญหาในระบบเช่นเรื่องการซื้อเสียง วิธีการเลือกตั้ง

ในรายการเจาะลึกทั่วไทยบทบาทของผู้กำหนดประเด็นในรายการขึ้นอยู่กับสถานการณ์ ผู้ดำเนินรายการได้ทำหน้าที่เสนอประเด็นในเรื่องนโยบายของพรรค การแข่งขันระหว่างพรรคการเมือง การจัดตั้งรัฐบาลหรือความเคลื่อนไหวทางการเมืองตามที่เป็นข่าว รวมทั้งเรื่องการรักษา ระบบการเลือกตั้งให้บริสุทธิ์ยุติธรรม แต่บางขณะวาระการสนทนากลับเป็นของนักการเมืองโดยพบว่าเป็นการแก้ข้อกล่าวหาเช่น กรณีที่สัมภาษณ์นายสุธรรม แสงประทุม, นายสุวิช รัตติพล การที่แนวคำถามเน้นเรื่องการแข่งขัน ความเคลื่อนไหวในการเลือกตั้งทำให้รายการมุ่งตอบสนองกลุ่มผู้ฟังระดับกลางในเมืองที่สนใจเรื่องการเมือง อาจมีเรื่องเศรษฐกิจบ้างแต่ก็เป็นเศรษฐกิจของชนชั้นกลางมากกว่ากลุ่มอื่น

รายการข่าวยามเช้าพบว่ากำหนดประเด็นในรายการมีลักษณะที่ผสมผสานทั้งผู้ดำเนินรายการและนักการเมือง ในกรณีที่นักการเมืองที่ร่วมรายการมีประสบการณ์ทางการเมืองดังเช่น ร.ต.อ.เฉลิม อยู่บำรุง หัวหน้าพรรคมวลชน ประเด็นที่เสนอจะมาจากนักการเมืองในเรื่องผลงาน ข้อมูลที่ต้องการจะชี้แจงกับประชาชน โดยทั่วไปพบว่าผู้ดำเนินรายการเป็นผู้กำหนดประเด็นเป็นส่วนใหญ่คล้ายกับรายการเจาะลึกทั่วไทยในเรื่องการแข่งขันทางการเมือง ความเคลื่อนไหวในการเลือกตั้งรวมทั้งนโยบายของพรรคทั้งนโยบายต่อพื้นที่และนโยบายในภาพรวมของพรรค